

Bilag 3.1.1

MERE OG VILDERE NATUR I DANMARK

HB's 2. udkast til Danmarks Naturfredningsforenings NATURPOLITIK

UDKAST

INDHOLD

1. DANMARKS NATURFREDNINGSFORENINGS OVERORDNEDE VISION FOR DANMARKS NATUR	3
2. DANMARKS BIODIVERSTET - STATUS OG TRUSLER	5
3. GIV NATUREN SIN EGEN LOV	11
4. GIV PLADS TIL NATUR.....	13
5. NATUREN PÅ LAND	19
6. NATUREN PÅ HAVET	27
7. BYNATUR.....	30
8. KLIMA OG BIODIVERSITET – TO KRISER MED FÆLLES LØSNING.....	32

Danmarks Naturfredningsforenings NATURPOLITIK. Maj 2022

DN's naturpolitik skal ses som et supplement til og i tæt sammenhæng med foreningens øvrige politikker som findes på vores hjemmeside <https://www.dn.dk/politikker/>. Naturpolitikken erstatter foreningens naturpolitik fra 2009.

Kontakt:

Ida Søndergaard, idas@dn.dk

Johannes Birk Schjelde, johannes@dn.dk

Bo Håkansson, boh@dn.dk

1. DANMARKS NATURFREDNINGSFORENINGS OVERORDNEDE VISION FOR DANMARKS NATUR

Den danske natur er vidunderlig. Men naturen i Danmark er, som i resten af verden, i krise. Nationalt og internationalt har vi i årtier forsøgt at beskytte naturen, men trods enkelte succeshistorier, er det ikke lykkedes - tabet af biologisk mangfoldighed fortsætter med stor hast. Derfor har vi alle et ansvar for at passe bedre på naturen. Lad os blive husket som de generationer der tager ansvar og vender tabet af biodiversitet og sikrer vores efterkommere et vildere og smukkere Danmark.

Vores liv kan formentlig fortsætte selvom en masse arter forsvinder for evigt. Der er tusindvis af insekter, fugle, planter og pattedyr som ikke er direkte nyttige for os mennesker. Men vi efterlader da en langt fattigere natur og fattigere naturoplevelser til vores efterkommere, når arter forsvinder i antal eller forsvinder for evigt. Et stort tab af en utrolig skønhed, som mangfoldigheden af liv i naturen beriger os med.

Vi har brug for naturen. Det er her vi finder ro i en ellers travl hverdag. Det er her vores sjæl næres. Hvad enten det er en pause på en lille plet vild natur i storbyens ræs eller det er en vandretur i den urørte skovs forunderlige og uforudsigelige terræn.

Det er Danmarks Naturfredningsforenings vision, at vi alle kan nyde en vild, rig og mangfoldig natur udfolde sig i et smukt og varieret landskab. Her præsenterer vi vores bidrag til fremtidens naturpolitik.

Der er brug for stærke naturpolitiske ambitioner, for behovet er akut. Den globale biodiversitetskrise, vurderes at være mindst lige så alarmerende som klimakrisen. I Danmark især har vi været ekstremt dygtige til at nyttiggøre hver en lille plet på landkortet og det er den altoverskyggende årsag til at naturen er så trængt.

Løsningen er enkel. Vi skal give noget af pladsen tilbage til naturen. Vi skal lade naturen være vild og lade den genforvilde, der hvor vi i alt for mange år har passet den ind efter vores behov og presset ressourcer ud af den. Vi skal give plads til alt det unyttige i erkendelse af, at naturen har værdi i sig selv. Det vil skabe plads til vildere og mere robuste økosystemer, der endda også kan have positive effekter på klima og bidrage til klimatilpasning.

Vi har brug for ambitiøse mål for hvor meget af Danmarks areal der skal gives tilbage til naturen. Og med en stærk biodiversitetslov, skal vi sikre en retligt bindende beskyttelse og effektiv forvaltning af de beskyttede områder på land og på havet.

DANMARKS NATURFREDNINGSFORENINGS VISION OG MÅL FOR FREMTIDENS NATUR I DANMARK

Det er DN's overordnede vision at Danmarks biodiversitet senest i 2050 skal være genoprettet til et niveau, hvor menneskelige påvirkninger og aktivitet ikke truer vores arter og naturtyper. Det skal ske gennem opfyldelse af følgende overordnede mål for naturen på land og til havs.

Mål for naturen på land

Det er DN's mål, at i alt 30 procent af Danmarks landareal senest i 2030 er udpeget som henholdsvis "beskyttede områder" (20%) og "strengt beskyttet" natur (10%). Områderne skal beskytte eksisterende natur, og senest i 2050 skal de i 2030 udpegede "Beskyttede områder" være fuldt konverteret til natur.

46 En tredjedel – svarende til 10 procent af landarealet skal i 2030 være udlagt og forvaltet som strengt
47 beskyttede naturområder, dvs. at områderne disponeres helhjertet til vild natur, hvor der gives plads til
48 naturens frie udfoldelse med et minimum af menneskelig indgriben. I perioden 2030 – 2050 skal iværksættes
49 tiltag som indebærer at dele af de “beskyttede områder” overgår til at være “strengt beskyttet” natur (se
50 tabel side 16).

51

52 **Mål for naturen på havet**

53 DN's mål for vores havnatur er, at mindst 30 procent af havarealet senest i 2030 er udpeget som beskyttede
54 områder i form af marine beskyttelsesområder. Dvs. områder hvor der fortsat vil kunne fiskes med
55 skånsomme redskaber, men hvor fx fiskeri med bundslæbende redskaber og råstofindvinding, havbrug og
56 klapning er forbudt. DN's mål er desuden, at senest i 2030 er en tredjedel af det beskyttede havareal,
57 svarende til 10 procent af havarealet udlagt til strengt beskyttede naturområder i form af urørt hav, hvor
58 enhver form for fiskeri, råstofindvinding, byggeaktivitet og anden påvirkning af havbunden er forbudt. DN's
59 mål indebærer – ud over områder, der skal udlægges til urørt hav og marine beskyttelsesområder – at 100
60 procent af vores havareal skal være forvaltet bæredygtigt og økosystembaseret og at vi sikrer et hav i
61 balance med sunde fiskebestande, uden iltsvind og overfiskeri.

62

63

64 **BOKS: HVAD ER BIODIVERSITET?**

65 *FN definerer Biodiversitet som "mangfoldigheden af levende organismer i alle miljøer, både på land og vand,
66 samt de økologiske samspil, som organismerne indgår i liv og levesteder både på land og i vand samt de
67 økologiske samspil som arterne indgår i. Biodiversitet omfatter såvel variationen indenfor og mellem arterne
68 som mangfoldigheden af økosystemer".*

69

70 **BOKS: OPLEV NATUREN**

71 *Vi ønsker at forbedre mulighederne for adgang til og brug af naturen. Alle, der lever i Danmark, skal have
72 gode muligheder for at komme ud og opleve og bruge naturen, for naturoplevelser er en del af et sundt liv.
73 Oplevelserne bidrager til at skabe et nært forhold til naturen, og til at fremme forståelsen af hvorfor det er
74 nødvendigt at passe på den. Naturen skal samtidig bruges med omtanke. Adgangen til naturen skal altid ske
75 under hensyn til sårbar natur og med gensidig respekt mellem brugergrupperne. Beskyttelsehensyn skal altid
76 gå forud for benyttelse. Det skal derfor fortsat være muligt at begrænse adgang når det er nødvendigt for at
77 beskytte naturen (Se også DN's Adgangspolitik, <https://www.dn.dk/politikker/>).*

78

79 **BOKS: INTERNATIONALE FORPLIGTELSE**

80 *Danmark har siden 1994 været part i FN's Konvention om biologisk mangfoldighed sammen med 195 andre
81 lande. Biodiversitetskonventionen har til formål at bevare biodiversiteten og sikre en bæredygtig udnyttelse af
82 naturens ressourcer. Danmark har som alle andre lande i verden forpligtet sig til at arbejde for, at vi når FN's
83 Verdensmål inden 2030, herunder verdensmål 14 og 15, der sætter mål naturen på henholdsvis havet og på
84 land. Danmark er desuden forpligtet til naturbeskyttelse gennem en række EU-direktiver, herunder Habitat-,
85 Fuglebeskyttelses-, Havstrategi- og Vandrammedirektivet. Danmark også forpligtet af EU's biodiversitets
86 strategi og skal levere konkrete bud på de overordnede rammer EU's biodiversitets strategi for 2030 sætter
87 for genopretningen af naturen i EU. Danmark er også part i en række andre internationale naturkonventioner
88 som Bern-, Bonn-, CITES-, Ramsar, OSPAR og HELCOM.*

89

90

91 2. DANMARKS BIODIVERSTET - STATUS OG TRUSLER

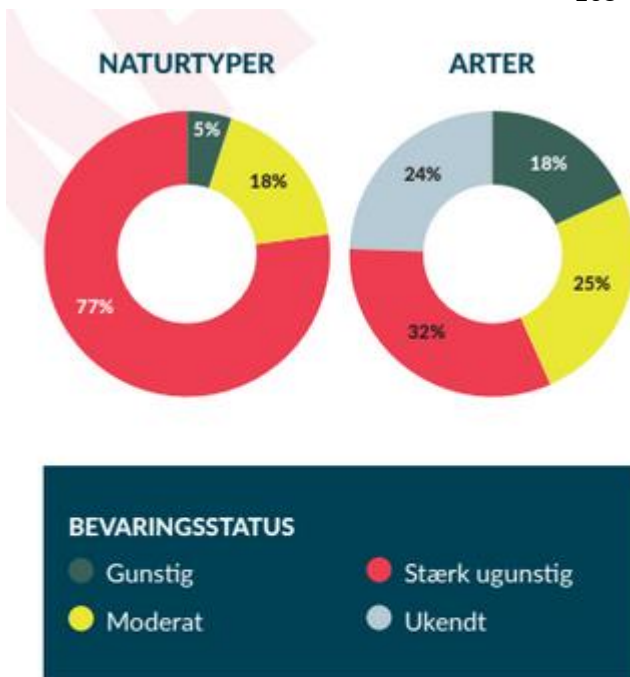
92 Biodiversiteten er i fortsat tilbagegang

93

94 Den danske natur er i krise. Det er ikke lykkedes at stoppe tabet af biodiversitet trods årtiers forsøg. Tabet af
 95 biodiversitet foregår både i vores skove, langs kysterne, på overdrev og heden, i mose og på eng, i søerne, i
 96 vandløbene, i havet, i agerland og i byerne. 350 arter er forsvundet i løbet af de sidste 170 år og hundredvis
 97 af undersøgte arter er i akut fare for at forsvinde. Den seneste indrapportering til EU om tilstanden i vores
 98 natur fastslår, at samlet set – på land og til havs – er kun 5 procent af naturtyperne i gunstig bevaringsstatus,
 99 mens 95 procent er i ugunstig status.

100 De fortsatte tab af biodiversitet understreger, at årtiers naturpolitik og forsøg på at beskytte og forvalte den
 101 danske natur har slået fejl. Der er derfor behov for et omfattende paradigmeskift inden for
 102 naturbeskyttelsen og forvaltningen af naturen i Danmark. Vi skal give naturen plads og genskabe rammerne
 103 for, at naturen kan blive selvforvaltende. Samtidig er det essentielt at beskyttelse og forvaltning af naturen
 104 prioriteres yderligere politisk og at det understøttes med de nødvendige økonomiske midler.

105

Status på Danmarks naturtyper og arter på land og til havs, som vi er forpligtet til at beskytte gennem EU's habitatdirektiv.

Kilde: Bevaringsstatus for naturtyper og arter – 2019 - Habitatdirektivets Artikel 17-rapportering.

130

131 simpelthen bagerst i bussen i Europa, når det kommer til at tage vare på vores natur og biodiversitet.

132

133 Ca. 11,4 % af Danmarks landareal er i dag udpeget som beskyttede områder, enten som registreret jf.

134 naturbeskyttelseslovens §3 eller som Natura 2000 områder. En beskyttelse, der ikke har haft succes.

135 Naturforvaltningen i skovene og i det åbne land har primært fejlet pga. af hensynet til landbrug og skovbrug

I dag er både land og hav præget markant af menneskelig aktivitet. Danmark er et af de mest intensivt opdyrkede lande i Verden og dele af det danske havareal er blandt de mest intensivt trawlede havområder i Europa. Det skyldes intensivering af landbrug, skovbrug og fiskeri, men også byvækst, anlæg og infrastruktur har fragmenteret naturen og erstattet natur med produktionslandskaber.

Det er ikke kun Danmarks natur, der er i krise. I EU er næsten en fjerdedel af de vilde plante- og dyrearter udryddelsestruet. De fleste økosystemer er ødelagt i en sådan grad, at deres evne til at levere værdifulde økosystem tjenester som rent vand, kulstofbinding, bestøvning og meget andet begrænses. Globalt er billedet endnu mere dystert.

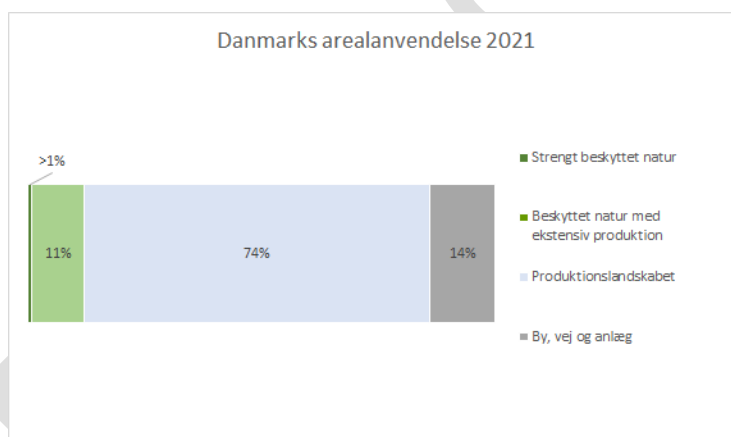
Naturen på land

Danmark har udpeget 8,3% af landarealet som natura 2000 områder. De udpegede Natura 2000 områder rummer dog både intensivt dyrkede marker, produktionsskove med mere, der ikke er natur. Alligevel er Danmark er det land i EU, som har udpeget mindst beskyttet natur – også hvis vi tager højde for befolkningstæthed. Danmark sidder

136 på arealerne og fordi bestandene af store græssende dyr stærkt reducerede. Forvaltningen har således
 137 mange steder været kontraproduktiv i forhold til at fremme natur og biodiversitet og naturen er med andre
 138 ord ikke beskyttet godt nok. Der i dag fx ingen lovgivningsmæssig beskyttelse af den urørte skov og
 139 arealernes beskyttelse er dermed ikke sikret permanent, undtaget de meget få skovarealer hvor en fredning
 140 beskytter dem. Det blev i 2020 politisk besluttet at arealet med urørt skov skal udvides til i alt 75.000 ha og
 141 når dette er realiseret, vil arealet med urørt skov dække knapt 2 procent af landarealet. Selv med de
 142 kommende 15 nationalparker, vil der rent arealmæssigt stadig kun være ganske få strengt beskyttede
 143 naturområder i Danmark og de vil kun udgøre en lille del af det danske landareal.
 144 Produktionslandet optager ca. 71 procent af det danske landareal og dækker over områder, hvor der drives
 145 mere eller mindre intensivt landbrugs- eller skovbrugsproduktion. Yderligere intensivning af landbruget
 146 betyder at markskel og diger bliver fjernet og små vandhuller drænet. Konsekvensen er, at selv arter som
 147 f.eks. lærke, vibe, gulspurv og markfirben, der i nogen grad formår at eksistere i samspil med
 148 landbrugsproduktionen, også oplever tilbagegang.

150 Omkring 3 millioner fugle forsvundet fra det åbne land i løbet af de sidste 40 år og gennem de seneste 100
 151 år er 10 arter af dagsommerfugle, der lever i skovlysninger uddøde i Danmark.

152
153

154

155 Den lysåbne natur rummer nogle af Danmarks sårbare naturtyper, men kun omkring en femtedel er under
 156 en form for forvaltning med græsning. Resten er under tilgroning med buske og træer, hvilket fører til tab af
 157 biodiversitet. Det kan fx skyldes for mange næringsstoffer og dræning som fremmer tilgroning. Men naturen
 158 mangler også i høj grad store græssere. På en betydelig del af de områder, hvor der trods alt sker naturpleje,
 159 er udviklingen dog også ofte negativ. Det skyldes mange steder, at græsningstrykket er alt for højt om
 160 sommeren og manglende over vinteren, eller fordi man i stedet for store græssende dyr har brugt maskinelt
 161 høslæt og brakpudsning, som fjerner variation i levesteder. Det har store negative konsekvenser for
 162 biodiversiteten.

163

164 En væsentlig barriere er fx, at støtteordninger til naturpleje i høj grad er skruet sammen, så jordejere ikke
 165 belønnes for at skabe større biodiversitet – tværtimod. I dag er græsning af et naturareal tilskudsberettiget,
 166 selv hvis græsningstrykket er så højt, at der ikke er en busk eller blomst på arealet. Derimod mister man
 167 tilskud, hvis græsningstrykket vurderes for lavt uanset, at det medfører højere biodiversitet.

168

169 En anden årsag til den ringe tilstand er, at naturområderne er stærkt fragmenterede. Mange arealer med fx
 170 græsland og hede er så små og ligger så isoleret mellem store marker, at bestande af sjældne dyr, planter og
 171 svampe har en høj risiko for at forsvinde fordi, de ikke kan opretholde en bæredygtig population og fordi der
 172 ikke er mulighed for, at arterne kan genindvandre til disse mindre og isolerede naturområder.

173

174 Vi er til stede overalt i naturen og konsekvensen er voldsom særlig for de arter, som ikke formår at tilpasse
175 sig vores kulturlandskaber. En lang række arter forsvinder, når vi dræner vådområderne, når vi dyrker
176 træerne i tæt skygge, når vi erstatter naturlig vegetation med afgrøder og græs, når vi fælder træerne i deres
177 ungdom og ikke lader gamle væltede træer ligge i skovbunden og når vi ikke giver plads til store græssende
178 dyr i naturlige tætheder.

179
180 Endelig lider biodiversiteten også generelt under den kunstige skarpe adskillelse, som i dag findes mellem
181 landskabets naturtyper og manglen på landskaber med glidende overgange mellem naturtyperne.

182

183 Naturen i havet

184 Vi har i alt for mange år taget havets ressourcer og robusthed for givet og behandlet det som en
185 udtømmelig ressource. Presset på naturen under overfladen er derfor enormt. Fiskebestande overfiskes i
186 stort omfang og hårdhændede fiskerimetoder efterlader mange steder havbunden gennemtrawlet og gold.
187 Hajer og rokker er i tilbagegang i vores danske farvande. Torsken, som spiller en nøglerolle i vores marine
188 økosystemer, er flere steder på et historisk lavt niveau. Tilsvarende er vigtige levesteder og meget af
189 havbundens rige biodiversitet med bl.a. hestemuslinger og søfjer stort set slidt væk af bundslæbende
190 redskaber og over havoverfladen har den forfejlede forvaltning af havets ressourcer også konsekvenser for
191 havfugle som sortand, fløjlsand og havlit. Udover et ekstremt pres fra fiskeri spiller udledning af
192 næringsstoffer og miljøfremmede stoffer en meget negativ rolle for havnaturen.

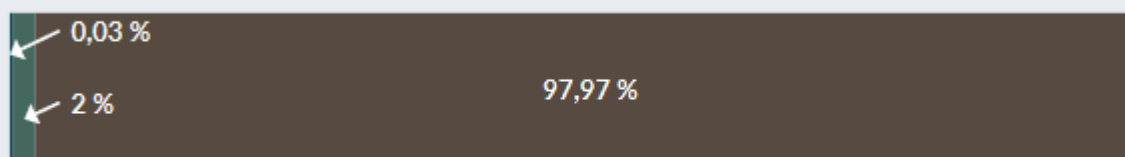
193

194 Danmark indberetter til EU, at cirka 19 procent af det danske havareal er udlagt som beskyttede områder i
195 form af marine Natura 2000-områder og beskyttede områder under Havstrategidirektivet. Men reelt lever
196 kun cirka 2 procent af havarealet op til beskyttelseskategorien 'marine beskyttelsesområder', da kun denne
197 lille andel af havarealet er målrettet beskyttet mod fiskeri med bundslæbende redskaber. I de resterende
198 beskyttede områder må der stadig fiskes med bundslæbende redskaber selv om det er stærkt ødelæggende
199 for havbundens strukturer og økosystemets balance og fødekæder. Og kun 0,03 procent af det danske
200 havareal kan siges at være strengt beskyttet, dvs. områder hvor al fiskeri er forbudt.

201

202 Status er, at kun to af Danmarks 119 kystvande har god økologisk tilstand jf. Vandrammedirektivet, flere af
203 vores fiskebestande er overfiskede og syv af otte naturtyper i havet er i stærk ugunstig tilstand jf.
204 Habitatdirektivet. Derudover opnåede intet dansk havområde Havstrategidirektivets mål om god
205 miljøtilstand i 2020.

Beskyttelse af Danmarks havareal 2021

■ Strengt beskyttet natur ■ Beskyttet natur (Marine beskyttelsesområder)
■ Ubeskyttet hav

206

207

208 Tilbagegang i den marine biodiversitet handler ikke kun om sjældne arter der forsvinder, men også om helt
209 almindelige fiskearter, hvor bestande er på randen af kollaps. Den generelt dårlige tilstand blandt flere af de
210 danske fiskebestande er i dag en realitet på trods af, at Danmark gennem EU har forpligtet sig til senest i

211 2020 at stoppe overfiskeri. Forvaltningen af havets natur i de eksisterende beskyttede områder må siges at
212 have fejlet. Læs mere om DN's havpolitik her: <https://www.dn.dk/politikker/>.

213

214 Klimaets forandring påvirker naturen i Danmark

215 De menneskeskabte klimaforandringer har allerede gjort Danmark både varmere, vådere og givet os et langt
216 voldsommere vejr og FN's fremskrivninger skitserer en fremtid hvor denne tendens blot vil fortsætte og
217 forstærkes.

218 Klimaforandringerne vil betyde store omvæltninger for arterne og deres levesteder. Når klimaet forandrer
219 sig og levestederne modificeres eller ødelægges, er der tre muligheder for arterne, der har tilpasset sig nogle
220 ganske bestemte forhold gennem evolutionen. Arterne kan tilpasse sig, flytte sig eller uddø. Da mange
221 danske arter er på kanten af deres udbredelsesområde, vil det uvægerligt betyde store forandringer i
222 artssammensætningen i Danmark når vi ser frem mod næste århundrede. Det er vurderet at op til 20 % af
223 den danske fuglefauna udskiftes og at op til 50 % flere pattedyr finder vej til landet i perioden 2050-2100.
224 Det vurderes at pattedyrene vil rykke 100 km nordøst, for hver grad temperaturen stiger, forudsat at der
225 findes egnede levesteder. Tilsvarende må koldt vandselekskende og iltkrævende fisk som torsk forventes at
226 rykke nordpå, mens nye arter rykker ind fra varmere havområder som f.eks. ansjoser og multer.

227 Det ændrede klima vil kunne betyde ændrede forhold for invasive arter. Nogle invasive arter vil have
228 bedre vilkår, mens andre vil have ringere. Det kan betyde at nogle invasive arter vil få større succes med at
229 udkonkurrere andre arter. Arter der i forvejen er pressede af andre forhold, vil være mest udsatte og når
230 konkurrenceforhold mellem arter ændres, er der en større risiko for at økosystemer kommer ud af balance.

231 Det stigende havniveau, hævet grundvandsspejl, den mere udbredte nedbør og flere perioder med tørke,
232 oversvømmelser og orkaner, vil alt sammen have sin indvirkning på den danske natur. Alle naturtyper vil
233 påvirkes i en eller anden grad, dog med store lokale forskelle.

234 Den største negative direkte påvirkning vil opleves langs kysterne, hvor vi finder nogle af Danmarks mest
235 værdifulde naturtyper. Her vil kystnaturen blive påvirket af vandstigningerne. Oversvømmelser vil blive
236 hyppigere og vare længere og kystlinjen vil flytte sig ind i landet. Det vurderes at mere end 50 % af arealet
237 med habitatnaturtypen strandeng vil blive permanent oversvømmet og naturen der er knyttet til denne
238 naturtype enten forsvinder eller bliver klemt inde mellem kystlinjen og den bagvedliggende arealanvendelse.

239 Den øgede temperatur og større udvaskning af næringsstoffer (grundet mere og kraftigere nedbør) vil have
240 store konsekvenser for de i forvejen hårdt belastede, vandløb, søer og kystnære havområder som igen kan
241 lede til mere iltvind. I havet vil en kombination af højere temperaturer og øget mængde næringsstoffer fx
242 have meget negativ påvirkning på ålegræssets levevilkår. Ålegræs tåler dårligt høje vandtemperaturer og den
243 øgede mængde næringsstoffer vil betyde flere alger i vandet, der vil skygge for ålegræssets vækst og ringere
244 iltforhold vil yderligere forværre ålegræssets levevilkår. Generelt vil naturen i lavvandede bugter og på
245 stenrev på lavt vand opleve trangere kår som konsekvens af klimaforandringerne. Da disse naturtyper er
246 meget vigtige gydepladser for forskellige fiskearter og også ofte er vigtige fouragerings- og rasteplasser for
247 fugle, kan en forringelse af bundvegetationen have langtrækkende effekter for vores vigtige kystnære
248 økosystemer.

249

250

251 Truslerne mod Danmarks biodiversitet

252 Naturen i Danmark mangler plads. Plads til at naturen kan blive selvforvaltende i store sammenhængende
253 naturområder med naturlige processer og fri dynamik.

254

255 Langt størstedelen af landet er direkte udnyttet af mennesker, i form af dyrkning af afgrøder og tømmer.
256 Hertil kommer presset fra udvidelse af vores byer, infrastruktur der fragmenterer naturen, energianlæg
257 kræver plads og industri der påvirker naturen negativt med næringsstoffer og miljøfremmede stoffer. Og på
258 havet er overfiskeri og fiskeri med bundslæbende redskaber ødelæggende for levesteder og arter. Der er
259 ingen steder i Danmark, hvor naturen er strengt beskyttet mod de største trusler, end ikke i de mest
260 værdifulde naturområder.

261
262 Hovedtruslerne for biodiversiteten på land, kan kort beskrives som mangel på henholdsvis plads,
263 sammenhæng og naturlige processer. Med omtrent 60 % af Danmarks areal opdyrket er landbruget centralt i
264 denne sammenhæng. Den største trussel mod biodiversiteten i byerne, entydigt er ødelæggelse af
265 levesteder som bl.a. sker ved udvidelse af byområder og etablering af ny infrastruktur. Havets biodiversitet
266 er primært truet af en kombination af eutrofiering, overfiskeri, ødelæggelse af havbunden og
267 klimaforandringer. Hovedtruslerne omfatter således:

268
269

270 **Mangel på plads:**

- 271 • På land mangler naturen plads til, at de naturlige processer får lov at råde med et minimum af
- 272 menneskelig indgriben. Naturen er altså ikke beskyttet tilstrækkeligt.
- 273 • På havet mangler naturen plads til at udvikle sig uden forstyrrelser fra skadeligt fiskeri, der medfører
- 274 tab og forringelse af havets levesteder.
- 275 • I det urbane rum ødelægges levesteder og byplanlægningen tager ikke tilstrækkelig højde for
- 276 udviklingen af ny natur.

277

278 **Mangel på sammenhæng:**

- 279 ➤ Danmarks naturarealer på land er generelt både for små og spredte. Og samtidig mangler der gamle
- 280 økosystemer, hvor naturen har været uforstyrret i hundredvis af år.
- 281 ➤ På havet trues arterne hvis ikke et tilstrækkeligt sammenhængende netværk, sikrer deres mulighed
- 282 for at flytte sig.
- 283 ➤ I byerne kan for store afstande på egnede levesteder og fødekilder true arterne. De store gamle
- 284 træer fældes mange steder og skaber mangel på lang kontinuitet.

285

286 **Mangel på naturlige processer:**

- 287 ➤ På land mangler naturlig hydrologi, som følge af dræning og afvanding. Kystregulerende tiltag
- 288 ødelægger ofte den naturlige dynamik og kan skabe problemer i tilstødende områder. Mens naturen
- 289 mangler variation som følge af manglende eller fejlagtig naturpleje og for få arter og for lave
- 290 bestande af store græssere og toprovdyr.
- 291 ➤ Havets naturlige processer ødelægges af bundtrawl.
- 292 ➤ I byerne kan der mangle græsning eller anden fysisk forstyrrelse af arealer der ellers gror til i
- 293 vedplanter.

294

295 **Negative påvirkninger fra næringsstoffer, sprøjtegifte, andre miljøfremmede stoffer og lys- og støjforurening:**

- 296 • I det åbne land overbelastes naturen med næringsstoffer fra kunstgødning, gylle og luftbåret
- 297 kvælstof fra landbrug med mere. Men også udledning af miljøfremmede stoffer og udbredt brug af
- 298 sprøjtegifte udgør en trussel.
- 299 • I havet er der stor negativ påvirkning fra udledningen af næringsstoffer og miljøfremmede
- 300 stoffer, som eksempelvis sprøjtegifte og mikroplast.
- 301 • I byerne er der også negativ påvirkning fra kvælstofnedfald fra luften, samt fra bilernes
- 302 udstødning, der begge fremskynder tilgroning af lysåbne levesteder.
- 303 • Lys og støj kan påvirke nogle dyrearters adfærd negativt.

304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326

Overudnyttelse:

- Intensiv udnyttelse af arealerne på land til land- og skovbrug har negativ påvirkning på naturarealerne. Småbiotoperne i agerlandet forsvinder i takt med landbrugets intensivering.
- På havet truer overfiskeri, gentagne ødelæggelser havbunden og råstofindvinding arter og levesteder.
- Byfortætning og dårlig rumlig planlægning kan ødelægge værdifulde levesteder for sjældne og truede arter.

Klimaforandringer:

- Både på land, hav og i byerne kan klimaforandringerne med stigende temperaturer og vandstand forværre de øvrige trusler mod biodiversiteten.
- Øgede temperaturer i Danmark kan få væsentlige konsekvenser for naturtyper og arter.
- Udbredelsen af invasive arter kan ændre artssammensætningen og konkurrenceforholdene mellem arter i den danske natur, som igen betyder at risikoen for at økosystemer kommer ud af balance stiger.
- Oversvømmelser vil blive hyppigere og vare længere og kystlinjen vil flytte sig ind i landet og strandenge kan forsvinde eller blive klemmt inde mellem kystlinjen og den bagvedliggende arealanvendelse.

327 3. GIV NATUREN SIN EGEN LOV

328 Naturen har i dag ingen reel beskyttelse og er stort set alle steder underlagt menneskelige hensyn. Det
329 forsatte tab af biodiversitet vidner om, at vi mangler en effektiv retlig beskyttelse af naturområderne. Det
330 kræver et nyt solidt lovgivningsmæssigt fundament hvis vi skal sætte en ny positiv retning for biodiversiteten
331 i Danmark og DN finder det derfor afgørende, at naturen beskyttes gennem en ambitiøs biodiversitetslov
332 med bindende mål for hvor meget af Danmarks areal – til hav og til lands - der skal udlægges til natur.

333

334 Danmarks første biodiversitetslov

335 Formål

336 En biodiversitetslov skal forpligte Folketinget til at fastsætte nationale mål for naturen i Danmark, og skal
337 muliggøre, at Danmark lever op til de internationale aftaler om at vende naturens tilbagegang samt sikre at
338 udviklingen vendes til fremgang for naturen.

339 Biodiversitetsloven skal sætte bindende mål. De bindende mål skal omfatte hvor stor en andel af det danske
340 areal, der skal være henholdsvis strengt beskyttet natur og beskyttede områder, og loven skal samtidig sikre
341 en varig beskyttelse af arealerne og sætte bindende mål for arternes og naturtypernes bevaringsstatus.

342 Biodiversitetsloven skal bidrage til at knæsette et nyt naturparadigme retsligt, så vi retsligt sikrer at der er
343 nogle områder der helhjertet disponeres til natur og biodiversitet i form af strengt beskyttede naturområder
344 hvor de naturlige processer kan udfolde sig med et minimum af menneskers indblanding og kontrol.

345 Loven skal sikre, at biodiversiteten i Danmark genoprettes til et niveau, hvor menneskelige påvirkninger og
346 aktiviteter ikke truer vores arter og naturtyper. Det vil også være til gavn og glæde for kommende
347 generationer og Danmark vil opfylde sine internationale forpligtelser på biodiversitetsområdet. Mere intakte
348 og robuste økosystemer vil ikke alene løfte naturen, men løsningerne vil også ofte bidrage med diverse
349 økosystemtjenester og til at afhjælpe klimakrisen.

350

351 Bindende mål

- 352 • Loven bør fastsætte mål om, at i 2030 skal mindst 30 procent af landarealet i Danmark være
353 udpeget som beskyttede områder.
- 354 • 10 procent (1/3 af de 30%) af landarealet skal i 2030 være udlagt som strengt beskyttede
355 naturområder, dvs. at områderne er helhjertet disponeret til vild natur i form af fx urørt skov
356 og naturnationalparker.
- 357 • De 20 procent (2/3 af de 30% beskyttede områder) kan ved udpegning omfatte arealer der ikke er
358 natur (fx Natura 2000 områder), men skal senest i 2050 skal evt. driftsarealer i beskyttede område
359 være genskabt til natur.
- 360 • Derudover bør loven fastsætte delmål henimod 2030 og 2050, der sikrer nødvendig og tilstrækkelig
361 hurtig fremdrift, herunder at 10% af landarealet i perioden overgår fra "beskyttede områder" til
362 "Strengt beskyttet" natur som følge af forvaltningstiltag.
- 363 • Loven bør fastsætte mål om, at i 2030 skal mindst 30 procent af havarealet bestå af effektivt
364 beskyttede og forvaltede områder og mindst 10 procent af havarealet skal beskyttes strengt mod
365 enhver form for direkte udnyttelse og direkte påvirkninger, dvs. som urørt hav. Derud over bør loven
366 fastsætte delmål henimod 2030, der sikrer nødvendig og tilstrækkelig hurtig fremdrift.
- 367 • Loven bør fastsætte mål om, at alle de EU-habitatnaturtyper, der forekommer i Danmark, samt alle
368 yderligere naturtyper beskyttede under Naturbeskyttelsesloven senest i 2050 – hvor det biologisk
369 vurderes muligt – har gunstig bevaringsstatus på nationalt niveau og for Havstrategidirektivet senest

370 i 2030 har opnået god miljøtilstand. Derudover bør loven fastsætte delmål der sikrer nødvendig og
371 tilstrækkelig hurtig fremdrift.

- 372 • Loven bør fastsætte mål om, at alle naturligt hjemmehørende arter omfattet af EU's habitat- og
373 fuglebeskyttelsesdirektiv samt arter fra Den danske Rødliste og arter og habitattyper der er
374 rødlistede i de regionale havkonventioner, OSPAR og HEL COM, hvor det biologiske vurderes muligt,
375 har gunstig bevaringsstatus senest i 2050. Biodiversitetsloven skal forpligte den til enhver tid
376 siddende regering til at arbejde aktivt og målrettet for at nå målsætningerne om, hvor meget plads
377 der skal afsættes til henholdsvis strengt beskyttet natur og beskyttet natur både på land og på
378 havet.

379

380 **Kriterier for 'strengt beskyttet natur' og 'beskyttede områder'**

- 381 • Biodiversitetsloven skal sætte en ramme for, hvordan henholdsvis strengt beskyttet natur på land og
382 til havs og de øvrige beskyttede områder skal beskyttes og forvaltes, og hvordan områderne
383 beskyttes juridisk og permanent for at sikre naturen kontinuitet.
- 384 • Loven skal indeholde bestemmelse om, at 'strengt beskyttet natur' er arealer, hvor naturen har
385 førsteret og hvor formålet så vidt muligt er at genetablere naturlige processer for at give mulighed
386 for naturens frie dynamik. I områder med strengt beskyttet natur må der ikke foregå nogen form for
387 produktion. Det kan fx være områder, der er udpeget til nationalparker eller urørt skov på land
388 og urørt hav til havs.
- 389 • Tilsvarende skal loven indeholde bestemmelse om at 'beskyttede områder' er arealer hvor
390 produktionshensyn er underordnet hensynet til biodiversiteten og forvaltes fx i sameksistens med
391 ekstensivt landbrug og skovbrug. Der skal stadig kunne opnås gunstig bevaringsstatus eller god miljø
392 tilstand på arealerne. Til havs kan det for eksempel være marine beskyttelses områder, hvor
393 bundslæbende redskaber udelukkes, men hvor der kan foregå skånsomt fiskeri.
- 394 • De nærmere faglige kriterier for udpegning og forvaltning af henholdsvis 'strengt beskyttet' natur og
395 de 'beskyttede områder' bør udarbejdes af Biodiversitetsrådet. Kriterierne bør som minimum flugte
396 de tilsvarende kriterier for 'strengt beskyttede områder' og for 'beskyttede områder' der er
397 udarbejdet som led i udmøntningen af EU's Biodiversitetsstrategi, og dermed samtidig bygger
398 på IUCN's definition af beskyttede områder. Kriterier, som eksempelvis størrelseskrav, skal dog
399 tilpasses en dansk kontekst.

400

401 **Virkemidler**

402 Loven skal udmønte internationale forpligtelser til at fjerne negative incitament og erstatte med positive
403 incitament til at tage vare på og genskabe natur.

404

405 **Naturovervågning**

406 Loven skal indeholde bestemmelser, der sikrer en styrket naturovervågning af arter og natur typer, på både
407 private og offentlige arealer, samt afrapportering med maksimalt 3-årige intervaller. Overvågningen skal
408 muliggøre en vurdering af arter og naturtypers aktuelle bevaringsstatus og udvikling over tid og som led heri
409 laves baseline undersøgelser af områdernes biodiversitet inden beskyttelsen og foranstaltninger
410 implementeres. Naturovervågningen styrkes på både land og på hav.

411

412 **Biodiversitetsråd**

413 Biodiversitetsrådet bør indskrives i biodiversitetsloven, herunder at rådet årligt skal udarbejde en
414 naturpolitisk redegørelse til Folketinget, som bl.a. skal indeholde et samlet overblik over naturindsatsen, og
415 en status for opfyldelse af de vedtagne mål i biodiversitetsloven samt relatere målopfyldelsen til tilgængelige
416 virkemidler for udmøntning af målene. Biodiversitetsrådet bør desuden inddrages i en løbende evaluering af
417 lovgivningen med henblik på at sikre mål og midler peger samme vej.

418

419 4. GIV PLADS TIL NATUR

420 Vi ved hvad der skal til for at løse biodiversitetskrisen. Det absolut vigtigste greb er at give mere plads til
421 naturen. Mere plads til natur handler både om at skabe større sammenhængende naturområder ved at
422 udvide arealet, men også om at skabe plads til naturens frie processer – for eksempel brand, stormfald,
423 oversvømmelser og erosion og at nøglearternes indvirkning, kan udfolde sig på mere naturlige præmisser
424 end i dag. Det skaber naturlige forstyrrelser og dermed mere biologisk mangfoldighed.

425 Hvis naturen får mere plads, kan vi i fremtiden få lov at opleve store landskaber, som veksler mellem lysåbne
426 og skovdækkede områder. Hvor naturtyperne toner ud i glidende dynamiske overgange, frem for de kunstige
427 skel med skarpe linjer mellem 'skov' og 'åbent land', som vi kender i dag. Og hvor vi i stedet kan opleve en
428 rigdom af forskellige dyr og planter, der lever og trives på deres egne præmisser.

429
430 DN's vision er at der senest 2030 udlægges 30% med beskyttet natur på både havarealet og landarealet
431 heraf 10% som strengt beskyttet natur.

432 DN's overordnede målsætninger for andelen af landareal og havareal, der bør beskyttes, som henholdsvis
433 'strengt beskyttet natur' og 'beskyttede områder', lægger sig op ad internationale anbefalinger og
434 målsætninger. Opdelingen i de to beskyttelseskategorier skal dels sikre beskyttelse af naturområder, hvor
435 biodiversiteten kan udfolde sig frit (strengt beskyttede naturområder) og dels sikre naturen de steder, hvor
436 der også er andre hensyn end biodiversitet (beskyttede områder).

437
438

439 BOKS: STRENGT BESKYTTET NATUR PÅ LAND

440 *I strengt beskyttet natur er formålet at give plads til vildere natur og naturens frie udfoldelse. Strengt*
441 *beskyttet natur er et af de bedste og mest effektive redskaber til at fremme den biologiske mangfoldighed og*
442 *kan samtidig være med til sikre, at vi lever op til vores internationale forpligtelser for natur og biodiversitet.*
443 *Områder med strengt beskyttet natur kan indgå som mindre eller større kerneområder i beskyttede områder*
444 *eller kan ligge som selvstændige mindre lokaliteter. På tilstrækkelig store strengt beskyttede naturområder*
445 *skal betingelserne for de naturlige processer genoprettes med henblik på, at naturen så vidt muligt kan*
446 *udvikle sig til selvforvaltende økosystemer med et minimum af menneskelig indgriben. Selvforvaltende*
447 *økosystemer forudsætter en vis størrelse. Forskere anslår minimum 1.000 hektar sammenhængende areal.*
448 *Også langt mindre arealer vil dog kunne falde i kategorien strengt beskyttet natur. Det kunne være fx være*
449 *små urørte skove eller strandenge, hvor beskyttelsen mod de primære trusler der påvirker områdets*
450 *biodiversitet, er tilstrækkelig effektiv.*

451

452 BOKS: BESKYTTEDE OMRÅDER PÅ LAND

453 *I beskyttede områder findes naturarealer, hvor eksempelvis græsning fremmer biodiversiteten på*
454 *kulturlandskabets enge, overdrev eller i skove. I de beskyttede områder er der tale om natur, hvor mennesket*
455 *også fremover spiller en aktiv rolle som naturforvalter, typisk gennem høslæt eller græssende dyr. Disse*
456 *arealer kan både være helt små pletter i by og land men også de større sammenhængende naturområder fx*
457 *arealer under 1.000 hektar, hvor der kan være potentiale for vildgræsning (100 – 1.000 hektar) eller*
458 *helårsgræsning (10 – 100 hektar). Beskyttede områder vil kunne udpeges som sådanne, selvom de ved*
459 *udpegning også omfatter arealer der ikke aktuelt er natur, idet områderne med udpegning omfattes af*
460 *målsætning om at blive til natur.*

461

462

BOKS: STRENGT BESKYTTEDE NATUROMRÅDER PÅ HAVET

463

464

465

466

467

468

469

470

De strengt beskyttede naturområder på havet udgøres af områder med urørt hav. Her skal havnaturen have lov til at udvikle sig frit på naturens præmisser. I disse områder må der ikke fiskes – hverken kommercielt eller fritidsfiskeri – og der må heller ikke ske nogen form for råstofindvinding, kløpning, anlægsprojekter eller havbrug. Menneskelig påvirkning skal forbydes eller minimeres, så vidt det overhovedet er muligt. Forskere peger på, at områder med urørt hav, er den bedste måde at værne om og genetablere værdifulde områder på havet. Områder skal være så store, at økosystemet kan genopbygges i hele sin kompleksitet og indgå i et sammenhængende netværk af beskyttede områder. Områderne med urørt hav kan indgå som kerneområder i de marine beskyttelsesområder.

471

472

BOKS: BESKYTTEDE OMRÅDER PÅ HAVET

473

474

475

476

477

478

De beskyttede områder med på havet (marine beskyttelsesområder) skal også bestå af effektivt beskyttede og forvaltede områder. Det vil sige områder hvor havets biodiversitet har hovedfokus og hvor aktiviteter med potentielt negativ påvirkning på området bevaringsmål og udpegningsgrundlag altid skal gennemgå en konsekvensvurdering før der gives tilladelse hertil. Dog vil visse aktiviteter såsom fiskeri med bundslæbende redskaber samt råstofindvinding altid have en så negativ påvirkning, at de er uforenelige med naturbeskyttelse og disse kan således ikke tillades inden for beskyttede områder.

479

480 BOKS: DN'S MÅL FOR BESKYTTELSEN AF DANMARKS NATUR

481

- 482 ➤ Det er DN's mål, at mindst 30 procent af Danmarks landareal i 2030 skal være udpeget og senest i 2050
483 være udlagt og forvaltet som beskyttede områder. Mindst 10 procent af landarealet skal være udlagt til
484 strengt beskyttet natur og forvaltet som vildere natur med et minimum af menneskelig indgriben.
485 Danmarks landareal udgør i alt ca. 43.000 km².

486

LANDAREAL	2022	2025	2030	2050
Beskyttede naturområder	11,4%	15% udpeget	20% udpeget (inkl. arealer der ikke pt er natur)	10% (fuldt konverteret til natur)
Strengt beskyttet natur	< 1%	5% udpeget	10% udlagt	20% udlagt
I alt	< 12,5%	20%	30%	30%

487

- 488 ➤ Det er DN's mål at mindst 30 procent af havet er udpeget som marine beskyttelsesområder med effektive
489 forvaltningsplaner og ambitiøse bevaringsmål, hvor natur og biodiversitet har første prioritet. Heraf er
490 mindst 10 procent af havarealet udpeget som urørt hav. Danmarks havareal udgør i alt ca. 103.000 km².
491 Delmål for fremdriften bør se således ud:

492

HAVAREAL UDLAGT OG FORVALTET SOM:	2020	2025	2030
Strengt beskyttet natur (urørt hav)	0,03 %	5 %	10 %
Beskyttet natur (marine beskyttelsesområder)	2 %*	15 %	20 %
Havareal i alt med beskyttet natur	2 %	20 %	30 %

493

494

495

496

497

498

499

500

501

502

503

504

505

*Danmark havde i slutningen af 2020 officielt udpeget 18,6 % af Danmarks havareal som beskyttet havnatur, dog er langt størstedelen af dette kun beskyttet natur på papiret, da konkrete bevaringsmål og/eller foranstaltninger mangler for de fleste områder og de arter og habitater de skal beskytte. Kun omkring 2 % af Danmarks havareal er reelt beskyttet mod fiskeri med bundslæbende redskaber, hvilket er et krav for at et område kan klassificeres som effektivt beskyttet.

- Det er DN's mål at alle de EU-habitatnaturtyper, der forekommer i Danmark, samt alle yderligere naturtyper beskyttede under Naturbeskyttelsesloven senest i 2050 – hvor det biologisk vurderes muligt – har gunstig bevaringsstatus, og for Havstrategidirektivet senest i 2030 har opnået god miljøtilstand. Og at alle naturligt hjemmehørende arter – hvor det fagligt vurderes muligt – har gunstig bevaringsstatus senest i 2050 (med fokus på EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiv samt arter fra Den danske Rødliste og arter og habitattyper der er rødlistede i de regionale havkonventioner, OSPAR og HELCOM). Delmålene for fremdriften bør se således ud:

ANDELEN AF:	2020	2025	2030	2050
Naturtyper i gunstig bevaringsstatus	5 %	20 %	50 %	100 %
Arter i gunstig bevaringsstatus	18 %	25 %	50 %	100 %

506

507

508

509

510

DN's mål for biodiversitet (på land og på hav) listet ovenfor relaterer sig til EU's målsætninger, herunder bl.a. EU's biodiversitetsstrategi, som stiller krav om at 30% af land og havarealet beskyttes, herunder 10% som strengt beskyttet inden 2030.

511
512
513

514 **BOKS: KONSENSUS OM BEHOV FOR STRENGT BESKYTTET NATUR**

515 *Nationalt, såvel som internationalt, peger biodiversitetsforskerene på, at der er et stort behov for strengt*
516 *beskyttet natur – både på land og til havs. At udlægge disse af disse områder er et af de vigtigste greb for at*
517 *forbedre biodiversiteten. Forskere understreger vigtigheden af at naturlige processer så vidt muligt*
518 *genoprettes og at der gives plads til, at naturen kan udfolde sig mere frit og med et minimum af*
519 *menneskelige indgriben i disse områder med henblik på, at opnå den størst mulige grad af selvforvaltning.*
520 *DN's definition på strengt beskyttet natur lægger sig op ad IUCN's kategori I og II for beskyttede områder.*
521 *I mange af de eksisterende beskyttede områder, både til havs og på land, er områderne udpegede for at*
522 *beskytte en specifik art og/ eller specifikke naturtyper og denne form for beskyttelse og forvaltning kan ofte*
523 *mangle fokus på det samlede økosystem. I de strengt beskyttede områder, hvor naturen får lov at udfolde sig*
524 *frit, opgives denne form for forvaltning som udgangspunkt. Ved at genoprette naturlige processer og give*
525 *mere plads til naturen afhjælper de strengt beskyttede områder markante trusler mod biodiversiteten, nemlig*
526 *manglen på plads, manglende sammenhæng, dræning og manglen på nøglearter og deres funktioner samt*
527 *manglen på uforstyrrede økologiske processer.*

528
529

530 **BOKS: BRANDMANDENS LOV**

531 *Når der skal sikres plads til naturen, er det vigtigt, at vi følger Brandmandens lov og først sørger for at redde*
532 *det, som endnu er intakt. Dernæst skal ilden slukkes i det, som brænder. Til sidst kan man genoprette det,*
533 *som er ødelagt ved branden. Oversat til naturforvaltning, betyder det at vi først skal sikre beskyttelsen af den*
534 *intakte, mest værdifulde, uerstættelige og mest truede natur. Dernæst skal man forbedre tilstanden i*
535 *naturområder, som i dag er under pres og endelig, skal man genoprette natur fra de dyrkede arealer, hvortil*
536 *arterne så kan sprede sig fra de sikrede oprindelige levesteder: Man skal f.eks. prioritere den sortplettede*
537 *blåfugls eksisterende levesteder før man skaber ny levesteder til den. Forsvinder den fra de nuværende*
538 *levesteder, giver det ikke mening at lave ny levesteder.*

539

540 **BOKS: NATURZONEN**

541 *DN ønsker at der indføres en ny arealkategori i Danmark – 'naturzonen'. DN peger på, at naturzonen bør*
542 *være områder, som er helhjertet disponeret til naturen. Når naturområder er udlagt til strengt beskyttet*
543 *natur, skal det underlægges arealkategorien 'naturzone' og dermed indgå i en ramme for en ny og langt*
544 *stærkere naturbeskyttelse, end den der gælder i dag.*

545
546

547 **VEJEN DERHEN**

548 *Udpegning af beskyttede områder og strengt beskyttede natur bør følge Brandmandens lov. Først og fremmest*
549 *skal vores mest værdifulde natur sikres effektiv beskyttelse, så vilkår for arter og naturtyper ikke forringes*
550 *yderligere. Herefter skal naturen genoprettes, samtidig med at naturarealerne udvides, så truede arter kan*
551 *spredde sig og etablere levedygtige bestande. På land bør det først og fremmest ske ved at udvide og*
552 *sammenbinde naturarealer med høj biodiversitet eller særligt truede naturtyper, så der skabes store*
553 *sammenhængende naturområder, der kan bære helårs- eller vildgræsning. Men nuværende*
554 *landbrugsarealer bør også udlægges til natur for at sammenbinde eller udvide eksisterende naturarealer.*
555 *Derudover vil også mindre naturarealer skulle udlægges og sikres streng beskyttelse. På land vil områderne*
556 *bestå af forskellige elementer så som urørt skov, naturnationalparker, Natura 2000-områder og restriktive*
557 *fredninger med heder, moser, overdrev, strandenge, søer mv. på både offentlige og private arealer.*

558

559 På havet kan målene for havbeskyttelse nås ved at styrke beskyttelsesniveauet for eksisterende marine
560 Natura 2000-områder. Det skal ske således, at områderne lever op til kriterierne for beskyttede
561 naturområder bl.a. ved at forbyde fiskeri med bundslæbende redskaber og lave en plan for reduktion af
562 tilførsel af næringsstoffer fra landbrug og spildevand, og begrænse påvirkningen fra havbrug og
563 råstofindvinding. Men for at nå målene vil det også kræve udlægning af nye permanent beskyttede områder,
564 med hjemmel i Havstrategidirektivet. For at give naturen den hårdt tiltrængte plads og for at nå mål i en ny
565 biodiversitetslov for udlægning af henholdsvis strengt beskyttede naturområder og beskyttede
566 naturområder på land og til havs er der behov for en bred vifte af ambitiøse virkemidler.

567

568 DN ANBEFALER FØLGENDE fælles virkemidler for at nå arealmål om strengt beskyttet og beskyttede 569 natur på land

- 570 • Sikring af beskyttelsen af naturområder der udlægges som henholdsvis 'strengt beskyttede
571 naturområder' og 'beskyttede områder' skal ske gennem bestemmelser i lovgivningen, der effektivt
572 kan beskytte arealer mod uhensigtsmæssig udnyttelse.
- 573 • På ejendoms niveau skal der ske tinglysning af restriktionerne på de konkrete arealer. Fredninger kan
574 desuden bidrage til at sikre, at områder, der indgår i disse to beskyttelseskategorier, på sigt kan sikres
575 permanent ved, at områderne fredes og at der for de ikke selvforvaltende områder gennemføres
576 pleje, der understøtter biodiversiteten og bevarer vores landskaber.
- 577 • Udtagning af store arealer med landbrugsjord til natur bør bl.a. realiseres ved hjælp af en statslig
578 jordfond. En jordfond, hvor staten – gerne i samarbejde med private fonde – kan bidrage med
579 finansiering og som kan varetage den overordnede planlægning og koordinering af jordopkøb og
580 jordfordeling, som bidrager til at sikre store sammenhængende naturområder med strengt beskyttet
581 natur og beskyttet natur.
- 582 • I dag betyder fx uhensigtsmæssige skatteregler og støtteordninger til landbruget, at det er en dårlig
583 forretning for landmanden at skabe ny natur og sikre naturpleje, der fremmer biodiversiteten. Skatter
584 og afgifter bør ændres så de understøtter landmandens engagement til at skabe mere natur og
585 landbrugsstøtten skal indrettes, så der stilles krav til landmændene om at de skal sikre natur og
586 landskabslementer på deres ejendomme for at modtage støtte. Der skal således skabes nogle
587 stærke økonomiske incitamenter for jordejere til at bidrage til at nå biodiversitetsmålene.
- 588 • Midler fra EU's landbrugsstøtte skal i langt højere grad end i dag understøtte udtagning af
589 landbrugsjord til natur og omlægning fra intensiv landbrugsproduktion til ekstensiv produktion der
590 understøtter biodiversiteten i det åbne land.
- 591 • Baseret på data og videnskabelige metoder skal det eksisterende biodiversitetskort over den mest
592 værdifulde natur og de sjældne, rødlistede arters levesteder fortsat udvikles, så det løbende
593 opdateres med nyeste data og suppleres med relevant viden om områdernes naturkvalitet.
- 594 • Kommunerne forpligtes til at bruge biodiversitetskortet som udgangspunkt for at planlægge og
595 udpege nye områder med henholdsvis strengt beskyttet natur og beskyttet natur.

596

597 DN ANBEFALER FØLGENDE fælles virkemidler for at nå arealmål om strengt beskyttet og beskyttede 598 områder på havet

599

- 600 • At havplanen udarbejdes så der udlægges mindst 30% af det danske havareal som reelt og effektivt
601 beskyttet mod skadelige aktiviteter, hvoraf mindst 10% udlægges som strengt beskyttet (urørt hav).
602 For de 30% beskyttede havområder skal der laves handle- og forvaltningsplaner, der skal sikre at
603 områderne opnår god miljøtilstand og bevarelse af naturen.
- 604 • At havplanen medvirker til at genoprette naturen og derefter sikrer, at alle menneskelige aktiviteter
605 på havet sker indenfor naturens tålegrænser. Havplanen skal have en økosystembaseret og

606 bæredygtig tilgang og have som sit mål at genoprette havets natur og økosystemer, så de igen bliver
607 robuste.

608
609

610 **BOKS: GOD SAMFUNDSØKONOMI AT SIKRE BIODIVERSITETEN**

611 *Selv om det koster mange penge at opfylde DN's vision for den danske natur, giver det faktisk rigtig god*
612 *mening rent samfundsøkonomisk, da der er mange positive afledte effekter ved at give plads til mere og*
613 *bedre natur på land og til havs. De såkaldte "økosystemtjenester" bidrager ikke blot til at løse*
614 *biodiversitetskrisen, men bidrager også væsentligt til at løse klimakrisen, samt løfter en række opgaver såsom*
615 *beskyttelse af drikkevandet, og forbedrer rammerne for friluftsliv, turisme, den almene sundhed og glæden*
616 *ved naturen. Klimatilpasning, reduktion af drivhusgasser, rent drikkevand og et rent vandmiljø er*
617 *udfordringer, som regering og Folketing skal løse under alle omstændigheder og det indebærer større*
618 *samfundsøkonomiske udgifter, jo længere tid vi er om at løse dem. Derfor er der store, samfundsmæssige*
619 *fordele forbundet med investering i mere plads til natur og bedre natur, og derfor giver det også mening at*
620 *medregne alle positive sideeffekter, når der skal findes finansiering og omkostningerne skal beregnes.*

621
622

623

624 5. NATUREN PÅ LAND

625 Hvis mangfoldigheden af liv igen skal vende tilbage i Danmarks skove, enge, overdrev, på hederne, langs
626 vores kyster og i landbrugslandet kræver det, at vi afsætter plads til naturen og nogle steder giver naturen
627 første prioritet. Det kræver at vi slipper kontrollen og lade naturen udfolde sig med de naturlige, kaotiske
628 processer, naturen er, som for eksempel stormfald, oversvømmelser, store planteædere og rovdyr. Det
629 kræver at vi udlægger områder med strengt beskyttet natur, som urørt skov og naturnationalparker. At vi i
630 andre områder beskytter naturen, men hvor der fortsat tillades en ekstensiv produktion der understøtter
631 biodiversiteten. Men også at vi sikrer lommer af natur på arealer, der underlagt andre formål end natur.

632

633 STRENGT BESKYTTEDE NATUROMRÅDER

634 DN har en vision om, at mindst 10 procent af Danmarks landareal (altså 1/3 af det i alt 30 procent beskyttede
635 areal på land) skal udlægges til strengt beskyttet natur senest i 2030 og yderligere 10 procent være strengt
636 beskyttet i 2050. Det betyder, at Danmark skal have langt flere store sammenhængende områder med
637 strengt beskyttet natur. I disse områder skal naturen have første ret og formålet er at genetablere naturlige
638 processer og lade naturens frie dynamik råde. Den strengt beskyttede natur kan eksempelvis udgøres af
639 naturnationalparker, Natura 2000-områder (der udelukkende er natur), naturtyper med en stærkere §3
640 beskyttelse eller områder med gennemførelse af fredninger med restriktive bestemmelser, samt urørt skov.

641

642 Ønsket om at udbrede strengt beskyttet natur i form af selvforvaltende økosystemer er baseret på en
643 biologisk forståelse af, at det vil være den bedste forvaltningsmodel for natur og biodiversitet. Det skyldes, at
644 nulevende arter i høj grad er udviklet under og tilpasset forhold uden den kolossale menneskelige påvirkning
645 vi ser i dag.

646

647 Det helt overordnede mål med den strengt beskyttede natur i de større sammenhængende områder er at
648 genetablere betingelserne for naturlige processer og dermed genopbygge intakte økosystemer. Herefter
649 giver vi naturens frie dynamik lov at råde med minimal menneskelig indgriben og der må derfor heller ikke
650 være nogen form for produktion i områderne.

651

652

653 Forvaltningen i den strengt beskyttede natur på land

654 I de strengt beskyttede områder kan der – hvor forholdene tillader det – udsættes store planteædere, som
655 ikke tilskuds fodres (kun ved risiko for sult), hvilket er et af de centrale greb til at genetablere naturlige
656 processer og intakte økosystemer. Store planteædere som eksempelvis heste, kvæg, elg, kronstyr og bison vil
657 på hver deres måde kunne spille en vigtig rolle i forskellige af de store naturområder, og forskere bør
658 vurdere, hvilke af arterne og hvor mange dyr, der er relevante i de respektive områder.

659

660 Gennem deres græsning og tråd sørger dyrene for, at træer ikke får overtaget og områderne forbliver helt
661 eller delvist åbne. De spreder bl.a. frø i landskabet, og deres efterladenskaber samt eventuelt ådsler udgør i
662 sig selv levesteder for andre arter. Som et led i at genoprette de naturlige processer i de strengt beskyttede
663 områder, skal de fysiske forhold på arealerne genoprettes. Blandt andet skal den naturlige hydrologi
664 genoprettes, så små søer og sumpe kommer tilbage i landskabet. Det skaber tilsammen rammerne for en
665 vildere og rigere natur med mulighed for enestående naturoplevelser.

666 Det kan undtagelsesvis blive nødvendigt med målrettede forvaltningstiltag for at sikre hensynet til truede
667 arter eller naturtyper. Valg og antal af græssende dyr skal desuden kunne reguleres og tilpasses arealets
668 bæreevne, herunder i respekt for dyreetiske hensyn. Dyreetisk Råd har lavet en "Udtalelse om brug af dyr til
669 Rewilding" som kan indgå heri.

670

671
672
673
674
675
676
677
678
679
680**BOKS: NATURNATIONALPARKER**

Naturnationalparker er områder, der skal udpeges som strengt beskyttet natur. Naturnationalparkerne skal bestå af større sammenhængende områder med eksisterende natur af høj kvalitet, med plads til helårsgræsning med store planteædere uden tilskudsfordring. Områdernes størrelse er væsentlig, da forskere peger på, at minimum 1.000 ha er en forudsætning for at kunne etablere selvforvaltende naturområder med naturlige tætheder af store planteædere. Der er potentiale for naturnationalparker i Danmark på både 1.000, 5.000, 10.000 hektar og endnu større. Det største potentiale for dynamisk vildere natur findes i områder, som har både våd og tør natur, og som har forudsætninger for både lysåben og mere skyggefuld vegetation.

681
682
683
684
685
686**BOKS: FREDNINGER**

Fredning er den stærkeste naturbeskyttelse, der findes i Danmark, og så er den varig. Beskyttelsen afhænger dog af fredningsbestemmelserne. Fredninger med natur og øget biodiversitet som hovedformål kan evt. indgå i den strengt beskyttede natur. Styrken ved fredning er individuelle bestemmelser som fastsættes af fredningsnævnet samt kompensation til private ejere for evt. tab ved driftsbegrænsninger.

687
688
689
690
691**BOKS: URØRT SKOV**

Urørt skov er et centralt og vigtigt virkemiddel for, at sikre Danmarks biodiversitet og områderne bør indgå i de strengt beskyttede områder. De bør så vidt muligt indgå i større sammenhængende områder og græsses af store planteædere, som et led i forvaltningen. Områderne skal sikres varigt gennem lovgivning.

692
693
694
695
696
697
698
699
700
701**BOKS: NATURA 2000-OMRÅDER**

For at sikre fremgang for biodiversiteten i Natura 2000-områderne, skal de Natura 2000-områder, der fagligt vurderes velegnede, integreres i den strengt beskyttede natur. Men det er nødvendigt, at der indføres et ændret forvaltningsparadigme, hvor målet er at opnå mere selvforvaltende og rigere natur. Hvor man – i stedet for en detailstyret pleje af områderne – genetablerer forudsætningerne for naturlige processer i områder, hvorefter man slipper grebet og giver naturens frie dynamik lov at råde med minimal menneskelig indgriben. Der skal dog være plads til lokale målrettede plejetiltag for at sikre stærkt truede arter og til at bekæmpe invasive arter. En ændret forvaltningspraksis og nye danske regler for forvaltning af Natura 2000 områderne vil medvirke til at styrke kvaliteten.

702
703
704
705
706
707
708
709**BOKS: HEGNING ER IKKE BARE HEGNING**

Et hegn omkring en Naturnationalpark kan blot være én eller to el-tråde, der holder græssere som bison, kvæg og heste inde, men tillader alle andre arter at passere helt uhindret. Kun hegning for hjortevildt – herunder elge, består af nethegn i 2 – 2,5 meters højde. Og her vil man kunne lave passager, som tillader andre arter at passere, og der kan indsættes låger og færiste på vejene, som forsat sikrer god adgang for besøgende.

710
711
712
713
714
715
716
717**BOKS: ADGANG I DEN STRENGT BESKYTTEDE NATUR**

I de strengt beskyttede områder på land skal vi have mulighed for at gå på opdagelse og opleve den vilde natur. Derfor skal der, med respekt for det primære formål om biodiversitet, sikres gode muligheder for adgang til områderne og gode rammer for friluftslivet. I de strengt beskyttede områder på havet skal menneskelig påvirkning i videst muligt omfang minimeres og derfor er områderne ikke tiltænkt som friluftslivs mål. Deres primære rolle er at udgøre pusterum for naturen og være vigtige områder for den videnskabelige forskning. Arterne er tilpasset livet og rammerne, der findes i mere naturlige økosystemer og i de processer, der hersker dér, hvor vi ikke blander os.

718

719

720

DN ANBEFALER FØLGENDE tiltag for at nå mål for strengt beskyttet natur på land

721

722

723

724

725

726

727

728

729

730

731

732

733

734

735

736

737

738

739

740

741

742

743

744

745

746

747

748

749

750

751

752

753

754

755

756

757

758

NATUREN I DE BESKYTTEDE OMRÅDER

759

760

761

762

763

764

765

DN's mål er at i alt 30% af Danmarks landareal skal være beskyttede naturområder i 2030, heraf 10% "strengt beskyttet" natur hvor der ikke kan være nogen form for produktion. Omvendt kan der i de beskyttede naturområder være områder hvor en eventuel ekstensiv produktion understøtter biodiversiteten. Det kan for eksempel være græssende kødkvæg eller høslæt, som fremmer biodiversiteten på kulturlandskabets enge og overdrev, biodiversitetsskov og græsning i skove med lyskrævende arter. Målet er, at biodiversitetspotentialet på disse arealer i videst muligt omfang foldes ud, så der opnås gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper, som dermed vil opleve fremgang i kulturlandskabernes åbne land.

766 Disse arealer omfatter mange af de beskyttede naturarealer, vi har i dag. Langt fra alle de beskyttede arealer
767 er imidlertid aktuelt omfattet af produktion. Det gælder f.eks. § 3 beskyttede områder i byer og langs
768 kysterne.

769
770 Det er målet, at disse beskyttede naturområder på sigt og hvor det giver mening ud fra et
771 biodiversitetsperspektiv – skal beskyttes endnu bedre end i dag og udvikles til større sammenhængende
772 områder og indgå i den 'strengt beskyttede natur'. I perioden 2030 – 2050 foreslås 10 procent af de
773 beskyttede områder at blive til "strengt beskyttet" natur. Dermed vil andelen af "beskyttede områder" falde
774 fra 20 til 10 procent i perioden, mens andelen af "Strengt beskyttet" natur omvendt vil vokse fra 10 til 20
775 procent (se tabel side 16).

776
777 Naturbeskyttelsen skal styrkes og forvaltningen af den beskyttede natur optimeres. Det er afgørende, at
778 forvaltningen tilføres tilstrækkelige ressourcer og at reglerne sikrer at biodiversiteten kan trives og der skal
779 samtidig arbejdes på en generel begrænsning af negative påvirkninger fra omgivelserne, herunder
780 begrænsning i mængden af næringsstoffer og miljøfremmede stoffer, som f.eks. sprøjtegifte.

781
782

783 **BOKS: NATURA 2000**

784 *Natura 2000 er et netværk af beskyttede områder i EU både på land og til havs. Områderne udpeges af*
785 *medlemslandene for at bevare og beskytte specifikke naturtyper og vilde dyre- og plantearter som er sjældne,*
786 *truede eller karakteristiske. Mange af områderne udgøres imidlertid af mosaikker af små naturarealer*
787 *beliggende som øer i landbrugslandskabet. Danmark er det land i EU der har udpeget den mindste andel af*
788 *landarealet til Natura 2000-område. Den nuværende forvaltning af Natura 2000-områderne har mange*
789 *steder fejlet og har slet ikke formået at vende tilbagegangen i biodiversiteten i områderne.*
790 *Naturens tilstand er trods alt en anelse bedre inden for end uden for Natura 2000-områderne. Men det*
791 *nuværende forvaltningsparadigme på Natura 2000-områderne er omkostningstungt og præget af manglende*
792 *eller uhensigtsmæssig pleje af områderne.*

793
794
795

796 **BOKS: NYT FORVALTNINGSPARADIGME**

797 **Natura 2000 forvaltningen skal ændres**

798 *Det er afgørende for den beskyttede natur, at forvaltningen af Natura 2000-områderne ændres, så*
799 *områderne i højere grad forvaltes ud fra en helhed: Hele økosystemer frem for mindre arealer med*
800 *individuelle naturtyper og arter. Negative konsekvenser for biodiversiteten skal begrænses samtidig med, at*
801 *der tilstræbes en produktion som ikke skader naturen. Det er derfor nødvendigt med et*
802 *forvaltningsparadigme, som i højere grad ser på Natura 2000-områderne som større enheder med mindre*
803 *detailstyring. Det kan fx være i form af helårsgræsning eller vildgræsning (græsning med vilde planteædere,*
804 *som fx hjortevildt og vildheste) og hvor forvaltningen er baseret på faglige vurderinger af hvad der gavner*
805 *biodiversiteten med udgangspunkt i områdernes biologiske potentiale. Der skal dog fortsat være mulighed for*
806 *en "håndholdt" tilgang til særligt truede arter og naturtyper. En ubetinget forudsætning for at kunne forvalte*
807 *Natura 2000-områderne som større sammenhængende enheder vil være udtagning af landbrugsjord i*
808 *områderne. Dermed er det også en forudsætning, at der tilvejebringes attraktive aftalemuligheder eller*
809 *jordfordeling, med henblik på permanent udtag af landbrugsjord til natur.*

810 **Øget fokus på § 3 og fredede områder**

811 *Udenfor Natura 2000-områderne skal den §3-beskyttede natur ligeledes fremover forvaltes aktivt med øget*
812 *biodiversitet for øje. Det samme gælder fredede arealer udenfor Natura 2000-områder, som også – hvis*
813 *fredningsbestemmelserne gør det muligt – skal forvaltes aktivt med henblik på øget biodiversitet. Kommende*
814 *fredninger skal som udgangspunkt have hovedfokus på øget biodiversitet, så de lever op til kriterierne for*

815 beskyttet natur, og efterfølgende forvaltes aktivt med henblik på øget biodiversitet. Mindre arealer bør, hvor
816 det er muligt, på sigt integreres i større naturområder og dermed omfattes af paradigmeskiftet.

817

818 **BOKS: NATIONALPARKER**

819 *Nationalparker yder i dag ikke en beskyttelse af naturen, men vil potentielt kunne medvirke til forøgelse af det*
820 *strengt beskyttede naturareal, under forudsætning af forbedrede virkemidler som kan foranledige indgåelse*
821 *af aftaler om reel og permanent sikring af naturen som "strengt beskyttet".*

822

823

824

825 **DN ANBEFALER FØLGENDE tiltag for at nå visionen for de beskyttede områder**

- 826 • At flere produktionsskove og landbrugsarealer udlægges til henholdsvis skove og landbrug med mere
827 ekstensiv produktion, så de lever op til kriterier for 'beskyttet natur' (jf. de ønskede bestemmelser i
828 biodiversitetsloven).
- 829 • At dele af det eksisterende landbrugsareal udtages af produktion og overgår til ny natur, der kan
830 drives med ekstensiv produktion og at arealerne dermed kan indgå i beskyttelseskategorien
831 'beskyttet natur'.
- 832 • At der skabes flere positive incitamenter, som giver stat og kommuner mulighed for at indgå flere og
833 bedre langsigtede eller permanente aftaler med jordejere om pleje- og naturgenopretning med
834 biodiversitet som hovedformål.
- 835 • At private lodsejere kan tilbydes støtteordninger under EU's landdistriktsprogram, der alene har til
836 formål at understøtte biodiversitetsformål. I forbindelse med aftaleindgåelse udarbejdes en
837 forvaltningsplan for det specifikke areal.
- 838 • At en del af den skovrejsning (herunder skovrejsning med naturlig tilgroning) der er planlagt
839 finansieret af bl.a. Klimaskovfonden og private initiativer tinglyses til at være biodiversitetsskov og
840 dermed kan indgå i denne beskyttelseskategori.
- 841 • At der udvikles et nyt forvaltningsparadigme på Natura 2000-områderne hvor hensynet til
842 biodiversitet sættes i centrum. Forvaltningen skal baseres på faglige vurderinger af hvad der gavner
843 biodiversiteten med udgangspunkt i områdernes biologiske potentiale og så områderne kan indgå i
844 beskyttelseskategorien 'beskyttet natur'.
- 845 • At naturområder beskyttes i lovgivning eller fredes og/eller tinglyses, så de lever op til kriterierne for
846 beskyttet natur.
- 847 • På ejendomsniveau skal der ske en permanent juridisk beskyttelse fx i form af tinglysning af
848 restriktionerne på de konkrete arealer. Fredninger skal desuden sikre, at områder, der indgår i denne
849 beskyttelseskategori, på sigt kan sikres permanent jf. de ønskede bestemmelser i biodiversitetsloven,
850 men med mulighed for at kunne udlægges til strengt beskyttet natur.
- 851 • At naturkvaliteten af områderne øges ved naturgenopretningsprojekter, herunder fx ekstensivering af
852 lavbundsarealer og ådale samt genslyngning af vandløb og genopretning af søer og tørre naturtyper
853 fx overdrev, plads til at vild kystnatur mv.
- 854 • At der ved udlægning af områderne til beskyttet natur sikres en løbende monitorering af udviklingen
855 af biodiversiteten.
- 856 • At der bør indføres krav om 10 meter bufferzoner omkring beskyttede naturtyper, som er fri for
857 gødsning og sprøjtning og fri for byggeri og anlæg.
- 858 • At der afsættes flere midler til målrettet naturpleje og at støtteordningerne revideres, så de i langt
859 højere grad understøtter biodiversitet, og fx muliggør helårs-græsning.
- 860 • At stoppe ødelæggelsen af småbiotoper gennem forbedret natur- og landskabsbeskyttelse, herunder
861 en styrket naturbeskyttelseslovgivning og forbedret beskyttelse af nøglebiotoper i skoven, så de små

- 862 arealer der kan indeholde sjældne eller truede arter eller naturtyper, kan opnå en gunstig
863 naturtilstand og så de kan fungere som trædesten mellem større naturområder.
- 864 • At klitter, strande, kystskrænter, kildevæld, ældre løvtræshegn, krat og flere skovnaturtyper bør
865 beskyttes efter naturbeskyttelseslovens § 3. Det samme gælder for økologiske overgangszoner
866 mellem tilgrænsende beskyttede naturtyper eller mellem skov og beskyttede naturtyper.
 - 867 • At staten skal udpege langt flere Natura 2000-områder – med udgangspunkt i naturtyper som
868 mangler repræsentation og i potentialet for at genskabe natur.

869

870 NATUREN UDEN FOR DE BESKYTTEDE OMRÅDER

871 Det er DN's vision, at biodiversiteten også uden for de beskyttede områder på land i langt højere grad end i
872 dag skal bevares, beskyttes og genoprettes. Vi skal sikre lommer af natur også på arealer, der er underlagt
873 andre formål end natur. Det er vigtigt al den stund, at skovbrug, landbrug og råstofgravning mm. udgør en
874 meget stor andel af vores samlede areal på land. Vi ønsker således at bevare, beskytte og genoprette disse
875 værdifulde småbiotoper for også at give naturen plads uden for de beskyttede områder. Vi skal have et
876 landbrug, skovbrug og råstofgravning der i langt højere grad giver plads til natur.

877

878 *BOKS: NATUREN I LANDSKABET ER FORSVUNDET*

879 *I Danmark bruger vi mere end 6 ud af 10 kvadratmeter på landbruget. Samtidig dyrkes arealet stadigt mere*
880 *intensivt. Det har ført til en voldsom reduktion af bestandene af arter, der lever i agerlandet, for eksempel*
881 *lærker, viber og harer. Det skyldes især landbrugets strukturudvikling, med større og større marker, der ikke*
882 *efterlader plads til naturelementer som levende hegn, gamle træer, vandhuller og markskel. Samtidig udgør*
883 *komplerede skatteregler og tilskudsordninger en barriere for, at jordejere gør fuldt brug af mulighederne for*
884 *at tage større hensyn til naturen i produktionen.*

885 *Det har presset naturen uden for de beskyttede områder, så f.eks. en art som agerhønen, er gået tilbage med*
886 *80 procent i løbet af de seneste 50 år.*

887

888

889 VEJEN DERHEN – Landbrug og skovbrug med plads til natur

890 Tilbagegangen i biodiversitet rammer ikke kun sjældne arter, men også blandt andet helt almindelige
891 insekter, pattedyr og fugle, som lever i landbrugslandet. Naturen er trængt i det intensivt dyrkede
892 landbrugslandskab, hvor store marker og effektiv dyrkning har fortrængt læhegn, krat, markveje, sten- og
893 jorddiger og sumpede områder i stort omfang og dermed vigtige leve- og fødesøgningssteder. En stadigt
894 mere effektiv udnyttelse af naturressourcerne har medført, at arter, som førhen sameksisterede med
895 menneskets aktiviteter i marker og skove, er forsvundet eller i tilbagegang.

896 Mange af de virkemidler, der hidtil er anvendt på dyrkningsfladen, har ikke været direkte rettet mod at
897 fremme biodiversiteten, men primært haft fokus på, at reducere tabet af næringsstoffer (kvælstof og fosfor)
898 til miljøet, og udledningen af drivhusgasser til atmosfæren. Skal vi også bevare naturen uden for de
899 beskyttede områder skal landbrugets og skovbrugets produktionssystemer forbedres og udvikles med fokus
900 på at de i langt højere grad tilgodeser naturen på og mellem produktionsarealerne.

901 Landbrugets og skovbrugets produktionssystemer bør forbedres og udvikles på en måde, som i langt højere
902 grad tilgodeser naturen på og mellem produktionsarealerne. Der er behov for bedre bevaring og pleje af
903 eksisterende småbiotoper, at der skabes nye småbiotoper og for flere og bedre tiltag på eller i umiddelbar
904 nærhed af dyrkningsfladen (se evt. mere i vores landbrugspolitik som findes

905 her: <https://www.dn.dk/politikker/>). Der kan for eksempel udvikles nye dyrkningssystemer, som tillader
906 mindre marker og mere natur gennem brug af mindre maskiner og robotteknologi. Øget omlægning af
907 produktionsarealet til økologisk drift, vil forbedre forholdene for naturen både på og omkring
908 dyrkningsarealerne. Etablering af læhegn, diger m.v. vil give landskabet variation og grøn struktur tilbage.
909 Men især bevaringen af gamle biotoper i tilknytning til produktionsarealerne vil have større effekt for
910 biodiversiteten end etableringen af nye.

911 Generelt er der brug for flere natur- og naturlignende arealer på produktionsarealerne. Tiden er løbet fra, at
912 landbruget skal have en passiv indkomststøtte for at producere fødevarer. Der skal derfor ske et
913 paradigmeskifte inden for EU's landbrugsstøtte, så der i stedet stilles krav om, at landbrug, der modtager
914 midler fra EU's landbrugsarealstøtteordninger, skal sikre natur på deres landbrugsarealer og mellem deres
915 marker.

916 Der er desuden brug for bedre rådgivning og mere information til jordejerne om, hvordan det gennem
917 mindre ændringer i produktionsmetoderne og uden økonomiske tab, er muligt at forbedre forholdene for
918 skov- og agerlandets dyr og planter. Ordningerne bør generelt ændres, så muligheder for tilskud og
919 fordelagtige skatteregler vokser i takt med naturarealet og naturindholdet på og mellem

920 produktionsarealerne. Det skal med andre ord kunne betale sig at eje, genskabe og pleje natur.
921 Også når det drejer sig om jagt, bør der sikres en langt bedre sammenhæng mellem muligheden for
922 adgangen til at drive jagt og reelle tiltag til fremme af naturindholdet på arealerne, hvor vildtet lever og
923 opholder sig se mere i vores jagtpolitik, som findes her: <https://www.dn.dk/politikker/>. Råstofgrave har et
924 stort potentiale for at udvikle ny natur med fokus på overdrev, og skal derfor efterlades til natur efter endt
925 gravning. Læs evt. mere i DN's råstofpolitik: [Link til dokument når råstofpolitikken er lagt på DN.dk].
926

927 DN ANBEFALER FØLGENDE tiltag for at nå visionen for naturen uden for de beskyttede 928 områder

- 929 • At arealstøtten gøres afhængig af hvor meget der gøres for naturen på ejendommen, ved at der
930 indføres et marknaturindex (som foreslået af Økologisk Landsforening) som grundkrav for at
931 modtage arealstøtte. Manglende opfyldelse medfører støttræk mens overopfyldelse præmieres.
- 932 • At skabes positive incitamenter (fx beskatningen på landbrugsejendomme ændres) så det kan betale
933 sig at udlægge dele eller hele sin ejendom til natur.
- 934 • At der i særlige tilfælde gives mulighed for at ekspropriere landbrugsarealer med henblik på
935 naturgenopretning.
- 936 • At det skal være muligt at beholde arealstøtten til de nuværende støtteberettigede arealer
937 (bruttoarealmodellen), uanset om de dyrkes ekstensivt, konverteres til natur eller vådgøres af
938 klimahensyn.
- 939 • At der sættes ambitiøse mål for omlægning til økologisk landbrug samtidig med at der skabes
940 yderligere incitamenter til omlægning til økologi. Økologisk jordbrug skal udvikle sig i en mere
941 biodiversitets-, klima- og miljøvenlig retning.
- 942 • At der skabes incitamenter i lovgivningen og støtteordninger til at bevare gamle landskabselementer
943 (fx gamle træer, beplantningen på sten- og jorddiger, volde og levende hegn).
- 944 • At biodiversiteten, der findes på og omkring diger, volde og levende hegn, sikres en styrket
945 beskyttelse igennem Naturbeskyttelsesloven.
- 946 • At støtteordninger til land- og skovbrug i langt højere grad målrettes mere og bedre natur for
947 eksempel ved at støtte betinges af varige forbedringer for naturen.
- 948 • At lodsejere skal rådgives bedre om muligheder for at give mere plads til biodiversitet og de
949 økologiske processer på og omkring produktionsarealerne.
- 950 • At der skal skabes og genetableres flere udyrkede elementer i markerne, for eksempel ved at marker
951 maksimalt må være 20 hektar store og ved krav om, at de skal være adskilt indbyrdes med en
952 udyrket bræmme på 0,5 meter.
- 953
- 954

955 Små og i dag ubeskyttede naturtyper skal sikres beskyttelse gennem lovgivningen og naturområderne skal
956 generelt beskyttes mere effektivt mod truslerne fra eksempelvis landbrug, infrastruktur og byggeri. Heder,
957 strandenge og overdrev er kulturlandskaber, der er opstået gennem generationers ekstensive udnyttelse af
958 arealerne. I dag udfører mange landmænd en vigtig opgave i forhold til at sikre levesteder til arter, der trives
959 i kulturlandskabet, men mange områder fremstår også monotone og ensartede med få arter. Vi skal forløse

960 potentialet for biodiversiteten, der ligger i at omlægge flere landbrugsarealer til en mere ekstensiv
961 produktion, i form af fx ekstensiv kødproduktion eller ekstensiv skovdrift med græssende dyr.

962

963 SØER OG VANDLØB

964 DN's vision for Danmarks tusinder af søer og titusinder kilometer af vandløb er give dem plads til igen at
965 udbrede sig på de vandløbsnære arealer og lavbundsjord. Det vil genskabe den enorme variation
966 af biodiversitet, der knytter sig til vandløb og søer og de våde naturtyper, der ligger i tilknytning til dem og de
967 vil fungere som livgivende pulsårer og skabe sammenhæng i landskabets grønne strukturer.

968

969 Vores vandløb og søer - er omfattet af EU's vandrammedirektiv. Det indebærer, at vi senest i 2027 skal opnå
970 en "god økologisk tilstand". Men vi er uhyggeligt langt fra målet. Derfor skal vi nu iværksætte alle de
971 nødvendige indsatser for at nå målene.

972

973 Søer og vandløb kan være en del af såvel de "beskyttede områder" som den "strengt beskyttede" natur. Alle
974 søer over 100 m² og ca. 29.000 km vandløb er som udgangspunkt beskyttet mod tilstandsændringer gennem
975 naturbeskyttelseslovens § 3. Herudover er ca. 1000 søer og 18.500 km vandløb omfattet af specifikke
976 miljømål i henhold til EU's Vandrammedirektiv.

977 Søer og vandløb, der indgår i beskyttede eller strengt beskyttede natur bør derfor om muligt forvaltes
978 herefter. En skærpet forvaltning med fokus på naturlig hydrologi og minimum af indgreb i form af
979 grødeskæring, oprensning, vandindvinding og næringsstofbelastning fra landbrug og spildevand være helt
980 afgørende for realiseringen af deres naturpotentialer. Indledende aktiv naturgenopretningsindsats vil ofte
981 være en forudsætning.

982

983

984 DN ANBEFALER FØLGENDE for at nå visionen for søer og vandløb

- 985 • At staten bør revidere sin fortolkning af vandrammedirektivet, så også de nuværende 56.500
986 kilometer vandløb og 99 procent søer uden målsætninger, fremover omfattes af krav om
987 målsætninger.
- 988 • At staten som minimum bør revidere sin fortolkning af vandrammedirektivet så alle vandløb og alle
989 søer uanset størrelse, omfattes af vandrammedirektivets bestemmelse om ikke-forringelser.
- 990 • At alle nødvendige indsatser for at nå vandløb og søers specifikke miljømål, skal være besluttet af
991 staten og iværksat med Vandområdeplan 3.
- 992 • At søer og vandløb med potentiale til at nå god økologisk tilstand skal have dette som miljømål.
- 993 • At vandløbene skal have deres vandløbsnære omgivelser tilbage, så der er plads til variationerne i
994 vandstanden, for eksempel gennem indførelse af natur- og landskabstilpassede randzoner,
995 udtagning og ekstensivering af vandløbsnære lavbundsjord og naturgenopretning af ådalene. Også
996 søerne skal have randzoner, for at mindske overfladetilstrømning og udvaskning af fosfor til
997 vandmiljøet.
- 998 • At alle kommunernes vandløbsregulativer skal revideres, så det sikres, at regulativerne ikke strider
999 mod, men bidrager til, at opfylde vandplanernes miljømål.
1000 At udledningen af fosfor fra landbrug og spildevand skal sænkes betydeligt senest i 2027.
- 1001 • At der skal sikres lavere belastning af søerne fra spildevand, gennem skærpede krav til rensat
1002 spildevand, ved separatkloakering, lokal regnvandshåndtering og spildevandsrensning i spredt
1003 bebyggelse, og ikke mindst gennem fremskyndelse af kommunernes spildevandsplaner – herunder
1004 for eksempel ved incitamentet som afgift på udledt overløbsvand og fjernelse af investeringslofter
1005 eller langsigtede tilbagebetalinger.

1006

1007

1008

1009

6. NATUREN PÅ HAVET

1010

1011

1012

1013

1014

1015

1016

1017

1018

1019

1020

1021

Der er i disse år et voksende pres for at få lov at udnytte havet omkring Danmark til blandt andet mere råstofindvinding, flere muslingefarme og et intensivt fiskeri. Og vi oplever allerede nu et havmiljø i dyb krise med fiskebestande der er pressede af overfiskeri, ødelagte levesteder og tilbagevendende og udbredt iltsvind. Skal havet igen være levende og fyldt med torsk der får lov at vokse sig store, store stimer af sild, store ålegræsenge og marsvin, kræver det, at vi giver havnaturen plads. At vi afsætter områder til urørt hav hvor naturen kan få ro og komme på fode igen. At vi afsætter i nogle arealer, beskytter havnaturen mod naturskadeligt fiskeri, men tillader skånsomt fiskeri. Og at vi også forvalter resten af havarealet på bæredygtig vis, at vi sikrer genopretning af bl.a. stenrev og ålegræsenge og at vi sikrer, at alle menneskelige aktiviteter på havet sker indenfor naturens tålegrænser. Det kræver en ambitiøs havplan og at vi får sat gang i den blå omstilling på havet, som bl.a. indebærer at der skal ske en omfattende omstilling fra naturskadeligt bundtrawl til skånsomt fiskeri, men også at man skal sikre naturhensyn, når der skal opstilles vindmøller og anlægges energiøer.

1022

1023

STRENGT BESKYTTEDE NATUROMRÅDER PÅ HAVET

1024

1025

1026

1027

1028

1029

1030

DN's mål for vores havnatur, at mindst 30 procent af havarealet senest i 2030 er udpeget som beskyttede områder i form af marine beskyttelsesområder. Dvs. områder hvor der fortsat vil kunne fiskes med skånsomme redskaber, men hvor fx fiskeri med bundslæbende redskaber og råstofindvinding, havbrug og klapning er forbudt. DN's mål er desuden, at senest i 2030 er en tredjedel af det beskyttede havareal, svarende til 10 procent af havarealet udlagt til strengt beskyttede naturområder i form af urørt hav, hvor enhver form for fiskeri, råstofindvinding, byggeaktivitet og anden påvirkning af havbunden er forbudt.

1031

1032

1033

1034

1035

Det helt overordnede mål med den strengt beskyttede natur på havet i form af urørt hav er at genoprette de naturlige processer i områderne, så havnaturen kan trives. En effektiv beskyttelse af områderne indebærer i høj grad håndhævelse af forbud mod fiskeri, råstofindvinding og andre aktiviteter, der har en negativ påvirkning på havnaturen.

1036

1037

DN ANBEFALER FØLGENDE tiltag for at nå mål for strengt beskyttet natur på havet

1038

1039

1040

1041

1042

1043

1044

1045

1046

1047

1048

1049

1050

1051

1052

1053

1054

- At de havområder, der er mest værdifulde set ud fra et biodiversitetsperspektiv og hvor der er størst potentiale for at genoprette tabt havnatur, udlægges til urørt hav i en ambitiøs dansk havplan med hjemmel i Havstrategidirektivet. Områderne med urørt hav udlægges, så de danner et repræsentativt og sammenhængende netværk af beskyttede områder.
- At der indføres styrket kontrol og øget sporbarhed af fiskeriet, så beskyttelsen af områderne kan håndhæves.
- At havområderne på sigt beskyttes permanent med hjemmel i Havstrategi-direktivet med udgangspunkt i kriterierne for 'strengt beskyttet natur' i en kommende biodiversitetslov.
- At der ved udlægning af områderne til streng beskyttet natur laves en baseline-undersøgelse af områdernes biodiversitet og at der sikres løbende monitoring af udviklingen af biodiversiteten, så der opnås en bedre viden om både kort- og langsigtede, biodiversitetsmæssige effekter.
- At kravene i vandområdeplanerne om at reducere kvælstofbelastningen betragteligt til ca. 37.000 t årligt bliver efterlevet, da det er helt centralt for at havområderne kan opnå gunstig bevaringsstatus/god økologisk tilstand.

(se også DN's havpolitik her: <https://www.dn.dk/politikker/>)

1055

BOKS: URØRT HAV – HER HAR NATUREN FØRSTERET

1056 *Urørte havområder er områder, hvor havnaturen har førstret og som er strengt beskyttede mod*
 1057 *ressourceudnyttelse og forstyrrelser, dvs. alle former for fiskeri, råstofindvinding, anlægsprojekter, klapping*
 1058 *eller akvakultur. Områderne skal være friholdt enhver form for direkte menneskelig påvirkning og der må ikke*
 1059 *tilføres eller udtages ressourcer fra områderne. Her vil havnaturens økosystemer kunne komme på fode igen*
 1060 *og udgøre uforstyrrede og sunde levesteder hvor fisk og andre havdyr kan yngle og finde føde. Ifølge forskere*
 1061 *skal områder med urørt hav som minimum være 100 km² og rumme en variation i havdybder og naturtyper*
 1062 *for, at havets naturlige dynamik kan udfolde sig og havnaturen kan trives.*

1063
1064

1065 **BOKS: URØRT HAV KAN BIDRAGE POSITIVT TIL FISKERIET I OMKRINGLIGGENDE OMRÅDER**
 1066 *I områder, der udlægges som urørt hav, vil der ikke længere kunne fiskes. Men områder med urørt hav vil til*
 1067 *gengæld sandsynligvis bidrage positivt til fiskeriet uden for områderne, da de vil fungere som børnehaver for*
 1068 *de fisk, som fiskeriet skal leve af i fremtiden. Ved at beskytte nogle af fiskenes levesteder og fødegrundlag,*
 1069 *beskytter man dermed det økologiske grundlag for erhvervsfiskeriet, hvilket vil være en gevinst for erhvervet*
 1070 *på længere sigt. Mere robuste økosystemer i havet i form af urørt hav kan samtidig bidrage til at afhjælpe*
 1071 *klimakrisen, da ålegræsenge og tangskove er effektive til at binde CO₂ (se kapitel 8).*

1072
1073
1074

BESKYTTEDE OMRÅDER PÅ HAVET

1076 På havet er det DN's mål, at 30 procent af havarealet i 2030 skal være beskyttede naturområder hvoraf 10 %
 1077 er kerneområder med 'strengt beskyttet natur'. På de 20 % af havarealet med 'beskyttet natur' skal der i
 1078 områderne opnås god miljøtilstand og gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper. De 20 % af havarealet
 1079 med 'beskyttet natur' er områder, hvor produktion ikke er udelukket, men hvor produktionshensyn er
 1080 underordnet hensynet til biodiversiteten. Det vil sige, at produktion kun kan tillades, hvis den ikke forhindrer,
 1081 at områdets arter og/eller naturtyper opnår god miljøtilstand og gunstig bevaringsstatus. Det kan være i
 1082 form af marine beskyttelsesområder, hvor skånsomt fiskeri tillades, da det har en begrænset negativ
 1083 indvirkning på havnaturen.

1084
 1085 Mens den ekstensive produktion på land i form af græsning eller høslæt kan bidrage positivt til nogle
 1086 naturtyper, fremmer ingen former for fiskeri vores havnatur. På havet reduceres presset på naturen dog ved,
 1087 at fiskeriet i de beskyttede områder omlægges til skånsomt fiskeri, hvis udpegningsgrundlaget tillader det.
 1088 Samtidig er kravet i disse områder, at der aldrig kan anvendes bundslæbende eller andre naturskadelige
 1089 redskaber. Aktiviteterne i området skal vurderes i forhold til påvirkningen på udpegningsgrundlaget og kun
 1090 aktiviteter, der kan ske uden en negativ påvirkning, kan fortsætte i området.

1091

DN ANBEFALER FØLGENDE tiltag for at nå visionen på havet

1092

- 1093
- 1094 ➤ At nuværende marine beskyttede områder reelt beskyttes mod bundslæbende redskaber og andre
- 1095 naturskadelige redskaber, så de lever op til kriterierne for 'beskyttet natur'.
- 1096 ➤ At flere områder, hvor der i dag er fiskeri med bundslæbende redskaber og andre naturskadelige
- 1097 redskaber udlægges til marine beskyttelsesområder, så de lever op til kriterierne for 'beskyttet natur'.
- 1098 ➤ At nye marine beskyttelsesområder udpeges, så de dækker arter og habitattyper som pt. er
- 1099 underrepræsenterede i eksisterende beskyttede områder eller slet ikke er beskyttede, bl.a. hajer,
- 1100 rokker og naturtypen 'dyb, blød bund', med henblik på, at områderne skal danne et repræsentativt og
- 1101 sammenhængende netværk.
- 1102 ➤ At der sker en omfattende omstilling af fiskerierhvervet hen imod skånsomt fiskeri og sikring af
- 1103 bæredygtige fiskekvoter, så fiskeriets negative påvirkning af havnaturen minimeres og så fiskeriet

- 1104 tilpasses en ændret arealanvendelse og naturbeskyttelse på havet. Omstillingen af fiskeriet skal
1105 understøttes af omlægningsstøtte til skånsomt fiskeri.
- 1106 ➤ At der indføres styrket kontrol og øget sporbarhed af fiskeriet, så beskyttelsen af områderne kan
1107 håndhæves.
 - 1108 ➤ At der udvikles et nyt forvaltningsparadigme for de marine Natura 2000-områderne hvor hensynet til
1109 biodiversitet sættes i centrum og som er baseret på faglige vurderinger af, hvad der gavner
1110 biodiversiteten med udgangspunkt i områdernes biologiske potentiale.
 - 1111 ➤ At havområderne sikres permanent med hjemmel i Havstrategidirektivet, så de lever op til kriterierne
1112 for 'beskyttet natur' jf. de ønskede bestemmelser i biodiversitetsloven, men med mulighed for senere,
1113 at udlægges til strengt beskyttet natur.
 - 1114 ➤ At naturkvaliteten af områderne øges ved naturgenopretningsprojekter, herunder fx genopretning af
1115 ålegræsenge og stenrev.
 - 1116 ➤ At der for alle områder sættes ambitiøse bevaringsmål og laves en plan for at nå målene samt en
1117 vurdering af, hvilke aktiviteter som kan tillades i de enkelte områder med udgangspunkt i områdernes
1118 udpegningsgrundlag.

1119

1120

1121 NATUREN UDEN FOR DE BESKYTTEDE OMRÅDER PÅ HAVET

1122 DN's mål for havet indebærer – ud over områder, der skal udlægges til urørt hav og marine
1123 beskyttelsesområder – at 100 procent af vores havareal skal være forvaltet bæredygtigt og
1124 økosystembaseret og at vi sikrer et hav i balance med sunde fiskebestande, uden iltsvind og overfiskeri.

1125

1126 VEJEN DERHEN - Fiskeri med plads til natur

1127 Der skal ske et drastisk kursskifte i hav- og fiskeripolitikken, så havet kan forvaltes bæredygtigt og
1128 økosystembaseret. Vi skal sikre en omstilling af fiskerierhvervet hen imod mere bæredygtige og skånsomme
1129 fiskemetoder. Det er afgørende, at vi får gjort op med ulovligt udsmid af fisk ved at indføre en langt mere
1130 effektiv kontrol af fiskeriet. Der skal hurtigst muligt indføres fuldt dokumenteret fiskeri for samtlige
1131 fiskefartøjer. Derudover skal der tænkes på tværs af sektorer og fx skal udledningen af næringsstoffer fra
1132 landbruget bringes ned, da en indsats i forhold til fiskeriet alene ikke vil være nok.

1133

1134 DN ANBEFALER FØLGENDE tiltag for at nå visionen på havet

- 1135 • At der sker et omgående stop for overfiskeri ved, at der fastsættes fangstgrænser for fiskeriet på
1136 bæredygtige niveauer på basis af den bedste foreliggende uafhængige videnskabelige rådgivning, og
1137 at fiskekvoter prioriteres til det skånsomme fiskeri og til de fiskere, som kan påvise overholdelse af
1138 reglerne.
- 1139 • At det ulovlige udsmid af fisk bringes til ophør bl.a. ved elektronisk fjernovervågning af fiskerflåden
1140 og iværksættelse af initiativer så forbuddet mod udsmid reelt håndhæves.
- 1141 • At brugen af mere selektive fangstmetoder og fiskeredskaber fremmes, så unødigt destruktion af fisk
1142 og andre havdyr undgås bl.a. gennem støtteordninger til omstillingen af fiskerierhvervet.
- 1143 • At der indføres krav om fuld dokumentation for de fisk, der fanges, så der kan dannes et bedre
1144 grundlag for en bæredygtig forvaltning af fiskebestande.
- 1145 • At udledningen af kvælstof til de kystnære farvande senest i 2027 reduceres til maksimalt 37.000
1146 tons årligt, og udledningen af fosfor tilsvarende sænkes betydeligt.
- 1147 • At de væsentlige kilder til forureningen med miljøfarlige stoffer reduceres.

1148

1149 7. BYNATUR

1150

1151 DN's vision er sikre en rigere bynatur til glæde for arterne og for byens beboere. DN ønsker et
1152 paradigmeskifte og opgør med vanetænkningen om, at parker og vejkanter skal være intensivt plejede og
1153 kortslåede. Vi skal i stedet sikre ny og vildere natur i byudviklingen samtidig med at vi skal beskytte gamle og
1154 værdifulde biotoper i byerne.

1155

1156 Byen rummer levesteder for mange arter. I takt med at naturen i Danmark bliver stadig mere presset, spiller
1157 bynaturen en stigende rolle for biodiversiteten. Parker, baggårde og haver fyldt med træer, krat og buske
1158 samt byens tage og bygningers hulrum er mange steder mere attraktive og artsrige end landbrugslandets
1159 arealer med monokulturer.

1160

1161 Særligt villakvarterernes haver er fristeder for byens dyr og planter, mens asfalt og beton får levesteder til at
1162 forsvinde og mindsker byens grønne udtryk. Tre ud af fire haveejere bekymrer sig om konsekvenser for
1163 grundvand, miljø, dyr og mennesker og undgår derfor brug af sprøjtegift og flere ønsker, at gøre en del af
1164 haven vildere til fordel for biodiversiteten.

1165

1166

1167 Byvækst truer naturen i byen

1168 Byens vækst risikerer at presse bynaturen, fordi byens ubebyggede grønne arealer udgør potentielle
1169 byggegrunde, når byen fortættes, og fordi byens træer står i vejen for flere parkeringspladser og nye veje.

1170

1171 Også udvikling af ny by på hidtil ubebyggede arealer udgør et problem for bynatur, fordi der ikke afsættes
1172 tilstrækkelig plads til parker og grønne områder i planerne for den nye by. Det er nødvendigt, at ny byvækst
1173 følges af rimelige krav til udvikling af nye grønne områder og hverdagsnatur i de nye bydele. Også vores
1174 forkærlighed for orden truer byens biodiversitet, som fx når alle hjørner af parkens plæner klippes helt ned,
1175 når arealer sprøjtes eller gødskes og når gamle væltede træer fjernes.

1176

1177 VEJEN DERHEN

1178 Det er vigtigt at bevare og udvikle den eksisterende bynatur, som ofte rummer store kvaliteter, og sørge for
1179 at udvikle nyt for at møde behovet for grønne frirum – for både planter, dyr og mennesker.

1180

1181 Der bør lægges vægt på sammenhængende natur og på så store grønne områder som muligt, ved i
1182 planlægningen at øge sammenhængen mellem parker, nye grønne områder, boligområder,
1183 erhvervsområder, kolonihaver og institutioners frie arealer.

1184

1185 Borgere har ofte stor interesse i at bidrage til udvikling af byens grønne områder. Derfor bør kommunerne
1186 afsætte ressourcer til grønne partnerskaber og aktiv borgerinddragelse til begrønning af byens arealer. Det
1187 kan for eksempel handle om grønne boligområder, skolegårde, børnehaver, og plejehjem, gårdhaver,
1188 fortovshaver, grønne torve, lommeparker, regnbede, grønne tage, træplantning, vilde blomster, græsnings-
1189 og høslætlaug osv.

1190

1191 Kommunerne bør være en indgang for borgerne til konkrete anbefalinger om relevante tiltag i
1192 villakvartererne og i baggårdene. Kommunernes hjemmesider bør have "grønne sider" med forslag til
1193 borgerne og oplysninger om kommunens tiltag for truede arter og naturtyper samt pleje af fredede
1194 områder.

1195

1196 Alle boliger bør sikres nære, tilgængelige, attraktive friarealer, som er anvendelige for alle aldersgrupper. I
1197 kommune- og lokalplaner fastlægges krav til størrelsen på friarealer mellem bebyggelserne og ofte også
1198 retningslinjer for den maksimale afstand til nærmeste grønne område. Selv om gåture, sejlads, fiskeri og
1199 badning er vigtige naturoplevelser ved hav og sø, har rigtigt mange ikke adgang til at færdes på de blå
1200 arealer. Derfor bør de ikke medregnes som friareal til ny bebyggelse. Det samme gælder for private
1201 tagterrasser og altaner, som – hvis de medregnes i friarealet, efterlader endnu mindre plads til byens natur.
1202 Naturen i byen fremmes bedst ved at styrke naturens egne processer. Det kan gøres ved at skabe plads til
1203 reder og ly, og skabe fødegrundlag gennem plads til hjemmehørende buske og planter. Også plads og tid til
1204 formuldning, til vandets kredsløb, og andre sammenhænge som giver plads til naturens variation, styrker
1205 naturens egne processer. Desuden må de vigtige overgangszoner til sø, fjord, å eller hav ikke glemmes. De
1206 rummer rig natur som alt for ofte overses eller ødelægges, når der bygges, kystsikres eller skabes rekreative
1207 anlæg.

1208
1209 Generelt bør forvaltningen af byens grønne områder være langt mere naturnær uden brug af gift og unødigt
1210 plæneklipping, med i stedet med plads til vilde blomster, dødt ved, vand og krat.

1211
1212 Klimatilpasning af byen kan også være med til at fremme biodiversiteten, hvis biodiversitet tænkes med i
1213 klimaløsningerne fra begyndelsen. Større grønne områder og byens træer medvirker til at sænke
1214 temperaturen lokalt i sommervarmen, og tilbyder skygge for solen. Træerne optager desuden CO₂ fra luften
1215 og medvirker til at rense luften.

1216
1217 Grønne tage, grønne facader og grønne områder forsinker vandets vej til kloakkerne, udgør smukke og
1218 rekreative kvaliteter og udgør samtidig levesteder for byens vilde arter. Det samme gælder, når regnvandet
1219 håndteres på overfladen i åbne grønne kanaler og i regnbede og grønne bassiner i baggårde.

1220

1221 DN ANBEFALER FØLGENDE for at nå visionen

1222

- 1223 • At kommunerne udarbejder en naturpolitik/bynaturpolitik med konkrete mål for bevarelse og
1224 udvikling af grønne områder og biodiversitet i byen, samt naturnær drift af offentlige arealer, så
1225 byens naturområder, parker, kirkegårde, søer, åer, gamle træer og grønne hække bevares.
- 1226 • At undtagelsesordningen for beskyttet § 3 natur som lå i byzone- og sommerhusområder før 1992
1227 ophæves.
- 1228 • At planloven ændres, så der i kommune-planrammer kan fastlægges krav om begrønningsprocent,
1229 og i lokalplaner kan planlægges med biodiversitet som en del af formålet.
- 1230 • At reglerne for beregning af friarealer specificeres, så det fremgår, at blå arealer, tagflader og altaner
1231 ikke må medregnes.
- 1232 • At kommunerne udarbejder en træpolitik som opstiller rammer i kommuneplanen og i lokalplaner,
1233 for bevarelse af eksisterende træer af en vis alder og størrelse, samt krav om erstatning og
1234 nyplantning hvis træer fældes eller skades.
- 1235 • At kommuneplanerne indeholder krav om, at der fra boligen maksimalt er en afstand på 300 meter
1236 til et grønt område og 500 meter til et større naturområde/park på mindst 5.000 m².
- 1237 • At kommuner og grundejerforeninger skal opfordre til ikke at bruge gift i private haver og bør sætte
1238 rammer som mindsker plankeværker og faste belægninger i og omkring haver.
- 1239 • At kommunerne skal afsætte ressourcer til grønne partnerskaber og aktiv borgerinddragelse for at
1240 skabe mere og bedre natur på byens arealer.

1241

1242 8. KLIMA OG BIODIVERSITET – TO KRISER MED FÆLLES LØSNING

1243

1244 VISION

1245 Vi står midt i to kriser – en klimakrise og en biodiversitetskrise – og de hænger uløseligt sammen. Begge
1246 kriser skal håndteres inden for de kommende årtier, hvis de ikke skal udvikle sig uden for vores kontrol.
1247 Konsekvenserne af menneskets ødelæggelse af natur forstærkes af klimaforandringer, mens tab af natur og
1248 ikke-bæredygtig udnyttelse af naturen er blandt de vigtigste årsager til klimaændringer næst efter
1249 afbrænding af fossilt brændstof. Vi ved nu, at begge kriser drives af mange af de samme direkte og indirekte
1250 årsager, som når vi f.eks. rydder skovene, trawler havbunden eller dræner og opdyrker de kulstofrige
1251 lavbundsjordene – og derfor må de også løses i samspil. De politiske og praktiske tiltag der tages for at afbøde
1252 den ene krise bør ikke forværre den anden, og vi skal hele tiden finde løsninger, der bidrager til at løse begge
1253 kriser på samme tid.

1254 Vi ved, at intakte og robuste økosystemer - både på land og på hav - er et helt centralt værn mod
1255 klimaforandringer, da de spiller en afgørende klimaregulerende rolle. Intakte og robuste økosystemer som fx
1256 sunde ålegræsenge og urørte skove vil både sikre vigtige levesteder for mange truede arter, mens
1257 økosystemernes naturlige optag og lagring af CO2 vil modvirke klimaforandringer.

1258 Vi skal sætte turbo på bevarelse og genopretning af økosystemer til lands og til havs for derigennem at
1259 reducere klimaforandringerne og derudover øge muligheden for klimatilpasning baseret på natur som en del
1260 af løsningen. Samtidig ved vi, at klimaforandringerne er blandt de helt store trusler mod biodiversiteten.
1261 Derfor skal alle løsninger på bordet, der bekæmper klimaforandringerne: Langt mere vedvarende energi, en
1262 cirkulær økonomi med mindre affald og mere genbrug mm. DN's vision om sammenhæng mellem natur og
1263 klima supplerer vores eksisterende klimapolitik som findes her <https://www.dn.dk/politikker/>

1264

1265 **BOKS: NATURBASEREDE LØSNINGER**

1266 *Naturbaserede løsninger kan fx være genopretning af ålegræsenge eller omlægning af lavbundsjord til natur.*
1267 *Naturbaserede løsninger har ofte fokus på bevarelse og genopretning af naturlige økosystemer og øget*
1268 *naturareal samt på de samfundsgoder, økosystemerne kan levere.*

1269 *Naturbaserede løsninger er iflg. den internationale naturbeskyttelses organisation, IUCN, defineret som:*
1270 *”Tiltag til beskyttelse, bæredygtigt forvaltning, samt genopretning af naturlige eller modificerede*
1271 *økosystemer, der effektivt og adaptivt adresserer samfundsmæssige udfordringer og samtidigt gavner*
1272 *menneskers trivsel og biodiversiteten.”*

1273 *Der er et stort fokus på naturbaserede løsninger i EU's Biodiversitetsstrategi for 2030 og i FN's*
1274 *Biodiversitetskonvention. Dette årti er af FN udnævnt til at være naturgenopretningens årti.*

1275

1276

1277

1278

1279

1280

BOKS: UDTAGNING AF LAVBUNDSJORDE SOM EFFEKTIVT KLIMA- OG NATURILTAG

1281

1282

1283

1284

1285

1286

1287

1288

1289

1290

Udtagningen af landbrugsjord til natur er ikke blot et af de vigtigste virkemidler til at skabe nye sammenhængende naturområder. Det er også et helt centralt virkemiddel til at sikre opfyldelse af målsætningen om 70 procent drivhusgasreduktion inden 2030. Når kulstofrige lavbundejorder (>6% C) dyrkes har de en udledning på ca. 5 mio. ton CO₂ pr. år per hektar. Men hvis disse arealer ekstensiveres og vandstanden hæves vil det have en øjeblikkelig positiv klimaeffekt. Denne effekt vil dog midlertidigt, på nogle arealer, modvirkes af en øget metan-emission, men den vil aftage over tid efterhånden som arealernes oprindelige dynamikker reetableres og det vil være et positivt klimatiltag. Samtidig er udtagning af landbrugsjord afgørende, hvis vi skal opfylde EU forpligtelser til et rent vandmiljø, sikre rent grundvand og mindske oversvømmelsen af byerne gennem vandparkering i landskabet.

1291

BOKS: URØRT SKOV GAVNER BÅDE NATUR OG KLIMA

1292

1293

1294

1295

1296

1297

1298

1299

1300

1301

1302

1303

1304

1305

1306

1307

1308

1309

1310

1311

Urørt skov er et eksempel på vigtigheden af intakte og naturlige økosystemer for klimaet. Forskere er enige om at udlægning af urørt skov er altafgørende tiltag for natur og biodiversitet. Talrige truede arter er afhængige af skove, med naturlige vandforhold, og hvor træerne bliver naturligt gamle og varierede i stedet for at blive ensformigt plantet, fældet og taget ud som planker eller brændt af som flis. Samtidig vil urørt skov være et positivt klimatiltag. I urørt skov fjernes der ikke træ eller tømmer og over tid øges kulstoflageret derfor i træernes vedmasse. Når den urørte skov når en vis alder vil hastigheden på lagringen dog aftage, da nogle af træerne vil begynde at dø og gennem denne nedbrydningsproces frigive kulstof til atmosfæren igen, men der kan gå flere årtier førend den positive klimaeffekt begynder at mindskes. Produktionsskov er derimod først bedst som klimatiltag i et middel til langt tidsperspektiv. Årsagerne til at produktionsskov på langt sigt har en klimafordel, er at høstet træ erstatter nogle af de fossile brændsler vi brænder af i form af energitræ eller ved at træ erstatter energitunge byggematerialer som beton og stål. Forskere estimerer at det tager ca. 40 år inden produktionsskov har en større klimaeffekt end urørt skov, men dette tal er forbundet med visse usikkerheder. I en dansk kontekst, er det dog sandsynligt at vores energikilder om f.eks. 40 år, i langt højere grad er baseret på vedvarende energi. Af den grund vil biomasse fremadrettet formentlig i lavere grad "substituere" fossile kilder, hvorved klimaeffekten af produktionsskov mindskes. Urørt skov vil således bidrage til at modvirke de menneskeskabte klimaforandringer fra allerførste dag, hvor skovrejsning eksempelvis først gavner klimaet på længere sigt. Da vi i lyset af klimakrisens omfang har brug for massiv handling på kort sigt, er udlægning af urørt skov – udover at være et afgørende tiltag for biodiversiteten – også positivt for klimaet. Det er politisk besluttet at øge det danske areal med urørt skov til i alt 75.000 ha, hvilket kun svarer til 1,7 procent af det danske landareal.

1312

1313

BOKS: STRANDENGE SOM KLIMATILTAG OG KYSTVÆRN

1314

1315

1316

1317

1318

1319

Strandenge – såkaldt saltmarsk - er meget effektive til at optage og lagre kulstof og derfor vil en omlægning af lavbundslande langs danske kyster til strandeng være meget positivt for klimaet. I Danmark findes der cirka 41.000 ha strandenge, men potentialet er langt større, da vi historisk set har haft stor udbredelse af strandeng, som er blevet inddiget og drænet til landbrugsjord eller anden infrastruktur. Det vurderes at der i Danmark er 71.000-142.000 ha der potentielt kan udlægges til strandengsområder. Strandengenes placering på overgangen mellem hav og land samt deres tætte plantedække gør, at de også fungerer som et naturligt

1320 kystværn. Strandenge fungerer derudover som vigtigt levested og fourageringsområde for fx en lang række
 1321 vadefugle og trækfugle. Omlægning af lavbundsgrunde langs kysten til strandenge kan derfor både være et
 1322 væsentligt positivt bidrag til klimaet, udgøre et naturligt kystværn og samtidig øge biodiversiteten, fordi
 1323 strandenge skaber levested for en lang række planter og dyr (se også vores kystpolitik
 1324 <https://www.dn.dk/politikker/>).

1325

1326 **BOKS: NATUREN SOM KLIMATILPASNINGSTILTAG**

1327 Enorme mængder regn, hyppigere oversvømmelser og stigende havstand er her allerede og ifølge FNs
 1328 fremskrivninger bliver dette kun voldsommere i årene der kommer. De bedste klimatilpasningsløsninger findes
 1329 ofte i naturen. Fx fungerer naturligt bugtede vandløb og ådale som gode klimatilpasningstiltag - da de
 1330 modsat udrettede vandløb - har en høj vandtilbageholdelse. Ved kraftige nedbørshændelser vil naturlige
 1331 vandløb gå over sine bredder og oversvømme enge og kær i ådalen. Herved går farten af vandet, som så
 1332 bliver tilbageholdt i længere tid i landskabet. Dermed kan den naturlige hydrologi i naturen være en vigtig
 1333 forebyggelse mod oversvømmelse af vandløbsnære byområder ved vandløbenes nedre dele. Naturlig
 1334 hydrologi fremmer også kulstoflagring generelt, idet en betydelig del af landskabet omkring vandløb vil kunne
 1335 opbygge kulstoffet i jorden når de oversvømmes.

1336

1337 **BOKS: DANSKE ÅLEGRÆSENGE ER MESTRE I CO2 LAGRING**

1338 Sunde ålegræsenge er et godt eksempel på vigtigheden af intakte og robuste økosystemers indvirkning på
 1339 klimaet. Ålegræs har en uovertruffen evne til at fjerne CO2 fra atmosfæren og binde det i planten og lagre det
 1340 i havbunden. Et studie har vist at en sydfynsk bugt har verdensrekord i CO2 lagring, da der her lagres mere
 1341 CO2 i ålegræsset end i træer på land. Studier viser at der i gennemsnit frigives mere end 220 tons CO2 (hvilket
 1342 svarer til 17 gennemsnitsdanskernes årlige CO2-aftryk), hver gang man mister 1 hektar ålegræs. I Danmark er
 1343 arealet med ålegræs desværre gået meget kraftigt tilbage over de seneste 100 år (vi har mistet 70-80 % af
 1344 arealet med ålegræs siden år 1900), hvilket især skyldes øget udledning af næringsstoffer til vores kystvande,
 1345 men også direkte påvirkninger fra fiskeri med bundslæbende redskaber og kløpning har medvirket til den
 1346 negative udvikling. Ålegræs vokser nu i gennemsnit på kun halvt så dybt vand, som det gjorde for 100 år
 1347 siden.

1348

1349 **BOKS: OMSTILLING TIL SKÅNSOMT FISKERI SOM KLIMATILTAG**

1350 På havet vil en overgang fra fiskeri med fx bundslæbende redskaber til skånsomt fiskeri betyde, at
 1351 ålegræsenge og tangskove får bedre vilkår, hvilket både er godt for havnaturen og for klimaet, da ålegræs-
 1352 og tangskovene både er levested for et væld af arter og samtidig er meget effektive til at optage CO2.
 1353 Derudover vil et skifte fra bundslæbende redskaber til skånsomt fiskeri reducere fiskeriets klimaaftryk, da
 1354 bundslæbende redskaber frigiver store mængder drivhusgasser fra havbunden og samtidig også er den
 1355 fangstmetode som bruger den største mængde fossile brændstoffer.

1356

1357 **VEJEN DERHEN**

1358 Vi skal i Danmark op i et helt andet og højere gear i forhold til at samtænke indsatsen for natur og klima, hvis
 1359 vi skal nå både biodiversitets- og klimamål. Der skal et holdningsskifte til, så vi ikke længere ser naturen som
 1360 en omkostning for samfundet eller som en barriere for at nå klimamål, men i stedet som en tæt allieret i

1361 klimakampen. Ved at bevare og genoprette naturen til robuste økosystemer øger vi i mange tilfælde også
1362 naturens mulighed for at lagre CO2 og et robust økosystem kan i mange tilfælde også fungere som effektivt
1363 klimatilpasningstiltag. Vi skal begynde at se naturen som en helt central del af løsningen på klimakrisen. I
1364 vores indsats for klimaet skal der således altid - hvor det giver mening - forsøges at tænke indsats for natur-
1365 og klima sammen.

1366 På land vil det fx indebære, at når der udtages kulstofrige lavbundsjord og vandstanden hæves som led i
1367 implementering af klimatiltag i landbruget, bør disse arealer i overvejende grad bliver genskabt til de moser
1368 og våde enge, de var før opdyrkningen, da disse arealer har potentiale til at forbinde den eksisterende natur
1369 langs vores vandløbssystemer, så der genskabes en rygrad af sammenhængende natur. Vi skal omlægge
1370 lavbundsjord langs de danske kyster til strandenge, da det vil være et effektivt klimatiltag og samtidig
1371 fungere som et naturligt kystværn og positivt tiltag for naturen og vi skal omlægge produktionsskov til urørt
1372 skov til gavn for både klima og natur.

1373 På havet vil det fx indebære, at man tænker havets mulighed for at optage kulstof sammen med bevarelse
1374 og genopretning af havets økosystemer. At man fx tænker ålegræssets egen evne til at lagre enorme
1375 mængder CO2 ind i planlægningen på havet og udlægger udviklingszoner til bevarelse og genetablering af
1376 ålegræs og makroalger, som direkte og indirekte medvirker til binde og lagre CO2 i havet. At udelukke fiskeri
1377 med bundslæbende redskaber er et andet muligt tiltag med positive effekter for både klima- og
1378 biodiversitetskrisen. Det kan også fx være at genoprette de stenrev vi har fisket bort, da stenrev vil forbedre
1379 mulighederne for både makroalger og ålegræs kan reetablere sig og disse vil begge have positiv betydning
1380 klimamæssigt i kraft af deres evne til at binde CO2.

1381

1382 DN ANBEFALER FØLGENDE TILTAG FOR AT NÅ VISIONEN

1383 Tiltag på land:

- 1384 • At landbrugsjorder i alle ådale ekstensiveres med genopretning af naturlig hydrologi og
1385 naturgenopretning.
- 1386 • At der arbejdes for et stop for intensiv landbrugsdrift og tørvegravning i moser, da moserne både er
1387 vigtige for at bevare naturlige kulstoflagre og biodiversiteten der er knyttet hertil. Desuden bør der
1388 arbejdes for at vådgøre eksisterende drænedede moser og tørvemoser, herunder arealer, der i dag er
1389 landbrug, skovbrug eller tørvegravning for herigennem at binde CO2.
- 1390 • At der skal udlægges randzoner langs vandløbene, så der er plads til oversvømmelser på enge og
1391 andre naturarealer, hvilket både er gavnligt for klima og natur.
- 1392 • At der laves helhedsplaner for alle vores større vandløbssystemer, så der sker en samtænkning af mål
1393 og virkemidler for natur, vandmiljøindsats, klimagasreduktion og klimatilpasning på tværs af
1394 kommunerne, således at naturtiltag bruges aktivt til at forhindre oversvømmelse i byerne. DN ønsker
1395 derfor at dette arbejde koordineres i regionerne.
- 1396 • At udlægge skove til urørt skov ved at stoppe skovbrugsproduktion og lade den naturlige hydrologi
1397 komme tilbage i skovene, da det både vil sikre vigtig biodiversitet og samtidig bidrage til bevarelse af
1398 naturlige kulstoflagre.
- 1399 • At udlægge de kystnære lavbundsjord til strandeng, så arealerne både kan fungere som klimatiltag,
1400 kystnaturen kan flytte sig ind i landet ved stigende vandstand og arealerne samtidig kan fungere som
1401 kystværn.

1402

1403 Tiltag på havet:

- 1404
- 1405
- 1406
- 1407
- 1408
- 1409
- 1410
- 1411
- 1412
- 1413
- 1414
- 1415
- 1416
- 1417
- 1418
- 1419
- 1420
- 1421
- 1422
- 1423
- 1424
- 1425
- 1426
- 1427
- 1428
- 1429
- 1430
- 1431
- At sikre beskyttelse af de områder med ålegræs vi har tilbage i de danske farvande samt genopretning af nye områder med ålegræs, stenrev og biogene rev (dvs. rev dannet af blåmuslinger og hestemuslinger).
 - At udlægge trawlfrie områder og generelt arbejde for at omstille det dansk fiskeri til skånsomt fiskeri, således at fiskeri med bundslæbende redskaber mindskes markant.
 - At mindst 10% af havarealet udlægges til urørt hav og at der udlægges mindst 30% af havarealet udlægges som effektivt beskyttet og forvaltet havnatur, da begge dele vil bidrage til at genopbygge den danske havnatur og dermed være et positivt bidrag til klimaet.
 - At hele det danske havområde forvaltes økosystembaseret og kun med bæredygtige aktiviteter så god økologisk og god miljøtilstand opnås, da robuste og intakte økosystemer er en vigtig faktor i forhold til optag og lagring af CO₂.